İŞKUR

2019

SAMSUN

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMA RAPORU

2019 YILI

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMALARI

SAMSUN ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ

SAMSUN İLİ

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMA RAPORU

Yazan:

Murat YILMAZ

İş ve Meslek Danışmanı

SUNUŞ

İşsizlik, yeterli düzeyde istihdam oluşturamamak ve nitelikli işgücünün yetersiz olması, hiç şüphesiz ki günümüz işgücü piyasasının en önemli sorunlarındandır. Bu durum aynı zamanda sosyal, psikolojik ve ekonomik problemler gibi alt sorunları da beraberinde getirmektedir. Bu nedenle istihdamı artırmaya yönelik yatırımlar ve politikalar üretmek, tüm ülkeler için zorunluluk haline gelmiştir. Bu çalışmaları daha etkin yürütebilmek ve etkili istihdam politikaları oluşturabilmek amacıyla öncelikle işgücü piyasasının taleplerini detaylı bir şekilde incelemek gerekmektedir. Yerel ve ulusal düzeyde uygun istihdam politikaları oluşturmak, işgücü piyasasından elde edilen verilerle mümkün olacaktır.

Türkiye İş Kurumu, 2007 yılından günümüze yerel düzeyde uygulanacak işsizlik ve istihdam politikalarının, etkin ve ihtiyaca uygun olmasını sağlamak amacıyla, işverenlerimizin görüş ve önerilerine başvurmaktadır. Bu görüş ve öneriler doğrultusunda istihdam hizmetlerinin yürütülmesi hedeflenmektedir. İşverenlerimizin istediği özelliklerde nitelikli işgücüne daha kolay ulaşabilmesi amacıyla İŞKUR, kurum sisteminde yer alan kayıtlı işsizleri işgücü uyum programlarına tabi tutarak nitelikli eleman yetişmesine katkı sağlamaktadır. Bu şekilde işverenin nitelikli eleman ihtiyacı karşılanırken aynı zamanda işsizlerimize meslek kazandırılmakta ve onlara yeni iş kapıları açılmaktadır.

Yerel düzeyde mesleki eğitim programlarını ihtiyaca uygun olarak geliştirmek ve İŞKUR tarafından sunulan hizmetleri daha etkin hale getirmek amacıyla kapsamlı bir İşgücü Piyasası Araştırması gerçekleştirilmiştir. İl düzeyinde işgücü arz ve talep verilerini içeren bu çalışmanın sonucunda oluşturulan rapor, istihdam politikaları adına genel bir rehber görevi üstlenmektedir.

Bu raporun gerçekleşmesi adına gösterdikleri özverili çalışmalar nedeniyle İŞKUR İl Müdürlüğü personeline, çalışma kapsamında işyeri bilgi formlarını titiz bir şekilde yanıtlayıp görüş bildiren tüm işverenlerimize ve emeği geçen herkese teşekkür ediyorum. Samsun İşgücü Piyasası Araştırması analiz çalışmasının ülkemiz, ilimiz ve tüm ilgililer için faydalı olmasını temenni ediyorum.

Osman KAYMAK
Samsun Valisi

ÖNSÖZ

İstihdamın artırılması ve korunması ile işsizliğin önlenmesi faaliyetleriyle birlikte ulusal istihdam politikasının oluşturulmasında rol alan ve işgücü piyasasının en önemli aktörlerinden biri olan İŞKUR; hem aktif hem de pasif istihdam politikaları doğrultusunda işgücü ve işverene yönelik birçok kamu hizmeti sunmaktadır. İşgücü piyasası verilerini yüz yüze görüşmelerle elde edip bu verileri analiz eden, yorumlayan İŞKUR; işgücünün istihdam edilebilirliğini artırmaya yönelik işgücü yetiştirme, mesleki eğitim ve işgücü uyum programları geliştirerek uygulanması konusunda önemli görevler yerine getirmektedir.

Türkiye İş Kurumu, üstlendiği yasal ve sosyal sorumluluğun bilinciyle hizmet ağını her geçen gün daha da genişleterek, iş ve hizmet bekleyen vatandaşlara daha etkin ve verimli hizmet vermektedir. İşgücünün arz ve talep kısmını iyi analiz edip geleceğe yönelik istihdam politikalarını daha sağlıklı bir şekilde planlamak İŞKUR ile birlikte sosyal politikayla ilgilenen tüm kişi ve kurumlar için çok önemlidir.

Kurumumuz bu çalışma kapsamında işverenler ile yüz yüze görüşerek hem işgücü piyasası hakkında bilgi toplamış hem de işverenlerin işgücü ihtiyacını en kısa sürede karşılamayı amaçlamıştır. Türkiye Geneli ve il düzeyinde cinsiyet bazında mevcut çalışan sayısı, açık iş, temininde güçlük çekilen meslekler ile geçmiş ve gelecek dönem istihdam eğilimlerine dair bilgiler derlenmiştir. Aynı zamanda ziyaret edilen işverenlerimize kurumumuzun hizmetleri hakkında danışmanlık hizmeti sunulmuştur.

Bu çalışmada ziyaret edilen işverenler Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) ve Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) işbirliği ile bazı büyük illerde örneklem diğer illerde ise tam sayım olmak üzere belirlenmiştir. 2019 yılı Nisan-Mayıs döneminde büyük çoğunluğu 20 ve üzeri kişi istihdam eden 83 bin 887 işletmeye iş ve meslek danışmanlarımız tarafından ziyaret gerçekleştirilerek işveren veya işveren temsilcisi ile yüz yüze görüşülüp işyeri bilgi formu doldurulmuştur. Samsun'da ise bu kapsamda planlanan 1149 işletmeden veri derlenmiştir.

Bu çalışma kapsamında hazırlanan 2019 yılı "İşgücü Piyasası Analizi" raporu ile işgücü arz ve talebine ilişkin bazı değerlendirmeleri yapma imkanı elde edilmiştir. Her il için ayrı ayrı hazırlanmış bu raporlar, İşgücü Piyasası ve İstatistik Dairesi Başkanlığımız koordinatörlüğünde, kurumumuz İş ve Meslek Danışmanları aracılığıyla gerçekleştirilen İşgücü Piyasası talep araştırmasının sonuçlarına dair bilgileri içermektedir.

Bu itibarla İşgücü Piyasası Analizi çalışmasının İŞKUR ailesi ve diğer tüm kullanıcılar için hayırlı olmasını diler, bu çalışmanın ortaya çıkmasında emeği geçen kurum personelimize ve kıymetli vakitlerini ayırarak bilgi formumuzu dolduran tüm işverenlerimize teşekkür ederim.

Haşim MEDAN
İl Müdürü

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ i
ÖNSÖZ i
TABLOLAR LİSTESİ ii
ŞEKİLLER LİSTESİ iii
KISALTMALAR iv
YÖNETİCİ ÖZETİ 1
GİRİŞ 3
BİRİNCİ BÖLÜM 3
İŞGÜCÜ PİYASASI ARZ VERİLERİ 3
İŞKUR GÖSTERGELERİ 3
Açık İşler 4
İşe Yerleştirmeler 5
Kayıtlı İşsiz 6
Aktif İşgücü Programları 8
İşsizlik Ödeneği 11
İKİNCİ BÖLÜM 13
İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI 13
İŞLETMELER VE MEVCUT İSTİHDAM 14
İşyeri Verileri 14
Mevcut İstihdam 25
AÇIK İŞLER 28
TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER 37
GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ 41
SONUÇ 47
EK-1: İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI İŞYERİ BİLGİ FORMU 50

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: En Fazla Açık İş Olan Meslekler (2018) 5
Tablo 2: Mesleklere Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2018) 6
Tablo 3: Mesleki Eğitim Kursları ve Katılımcı Sayıları (2011-2018)..... 8
Tablo 4: Mesleki Eğitim Kurslarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı 9
Tablo 5: İşbaşı Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2011-2018)..... 9
Tablo 6: İşbaşı Eğitim Programlarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı 10
Tablo 7: Girişimcilik Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2011-2018) 11
Tablo 8: İşyerlerinin Sektörel Dağılımı..... 15
Tablo 9: E-Ticaret Yapmama Nedenleri..... 20
Tablo 10: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşletmelerin, Hizmetlerimize Göre Oranları 23
Tablo 11: İŞKUR'un Desteklemesini İstediğiniz Alanlar 24
Tablo 12: Sektörlere ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı 25
Tablo 13: Meslek Grupları ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları 26
Tablo 14: En Fazla Çalışanı Olan Meslekler 27
Tablo 15: Sektörlere Göre Açık İş Sayısı, Açık İş Oranı ve Açık İşi Olan İşletmeOranı..... 29
Tablo 16: Cinsiyete Göre Açık İşlerde Talep Edilen Becerilerin Öncelik Sıralaması..... 34
Tablo 17: Meslek Gruplarına Göre Açık İş Sayısı ve Açık İş Oranı..... 34
Tablo 18: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları 35
Tablo 19: Açık İş Olan Mesleklerden İstenen Becerilerde Öncelik Sıralaması..... 36
Tablo 20: Cinsiyet Bazında En Çok Açık İş Olan Meslekler 37
Tablo 21: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı 38
Tablo 22: Mesleklere Göre TGÇM Dağılımı 39
Tablo 23: Mesleklere Göre TGÇM Nedenleri 41
Tablo 24: Sektörlere Göre İşverenlerin İstihdam Beklentileri 42
Tablo 25: Sektörlere Göre Net İstihdam Değişimi..... 43
Tablo 26: Meslek Gruplarına Göre Net İstihdam Değişimi..... 43
Tablo 27: En Fazla İstihdam Artışı/Azalışı Beklenen Meslekler 44

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Yıllara Göre Açık İş Sayıları (2011-2018) 4
Şekil 2: Yıllara Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2011-2018)..... 5
Şekil 3: Yıllar İtibariyle Cinsiyete Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı (2011-2018) 7
Şekil 4: Yıllar İtibariyle İşsizlik Ödeneği Hak Eden Sayısı (2012-2018) 11
Şekil 5: Sektörlere Göre Part-time Çalışanı Olan İşletmelerin Oranı 16
Şekil 6: İşletmelerde Part-time çalışma durumu ve Kadın çalışan oranı 17
Şekil 7: Sektör Bazında İşletmelerin Vardiyalı Çalışma Yapma Durumu..... 17
Şekil 8: Kadınların Vardiyalı Çalışma Durumu..... 18
Şekil 9: Sektörlere Göre İşletmelerin İhracat Yapma Oranı..... 19
Şekil 10: Ar-Ge Çalışması Yapan İşletme Durumu 20
Şekil 11: Gelecek Bir Yıl İçinde Yatırım Planlayan İşletme Oranı (%) 21
Şekil 12: Gelecek Bir Yıl İçinde Planlanan Yatırım Oranı (%)..... 21
Şekil 13: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşletme Oranı 22
Şekil 14: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanmama Nedenleri..... 24
Şekil 15: İşletmelerde İnsan Kaynakları Sorumlu İstihdamı..... 27
Şekil 16: Genç (15-24 yaş) Personel Seçiminde Aranan Kriterlerin Dağılımı 28
Şekil 17: Açık İşlerde Cinsiyet Tercihi..... 30
Şekil 18: Açık İşlerin Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı 31
Şekil 19: Açık İşlerin Cinsiyet ve Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı 31
Şekil 20: Açık İşlerde Engelli Çalıştırma Durumu 32
Şekil 21: Açık İşlerin Arama Kanallarına Göre Dağılımı..... 33
Şekil 22: Temininde Güçlük Çekilen Kişilerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı 39
Şekil 23: TGÇM Nedenlerinin Dağılımı..... 40
Şekil 24: Teşviklerin İstihdama Katkısı..... 45
Şekil 25: Teknolojik Gelişmelerin İstihdama Etkisi 45

KISALTMALAR

İPA	İşgücü Piyasası Araştırmaları
İŞKUR	Türkiye İş Kurumu
NACE	Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması
NİDO	Net İstihdam Değişim Oranı
TGÇM	Temininde Güçlük Çekilen Meslekler
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu

YÖNETİCİ ÖZETİ

İşgücü piyasasını analiz etmek için arz ve talep verilerine ihtiyaç duyulmaktadır. İşgücü piyasasının arz tarafına ait veriler TÜİK ve İŞKUR'un idari kayıtları aracılığı ile yayınlanmaktadır. İşgücünün arz boyutunun ele alınmasında bir takım temel işgücü verileri bulunmaktadır. Ekonomik olarak aktif olan nüfusun, çalışabilir yaştaki nüfusa olan oranını ifade eden İşgücüne Katılma Oranı; çalışanların çalışabilir yaştaki nüfusa oranını ifade eden İstihdam Oranı ve toplam işsiz sayısının işgücüne oranını ifade eden İşsizlik Oranı işgücü arzına ilişkin temel eğilimleri barındırmaktadır.

İşgücü piyasasının talep yönüne ilişkin veriler ise işgücü piyasası araştırması ile açık iş istatistikleri araştırmaları kapsamında derlenmektedir. İşgücü piyasasının talep boyutunu analiz etmek gayesiyle hazırlanan bu rapor, Samsun İli İşgücü Piyasası Araştırması sonuçlarına göre değerlendirilmiştir. Çalışma kapsamında 1149 işletme için veri derlenmiştir. Bu işletmeler 20 ve daha fazla çalışanı olan işletmeler olup il genelinde 18 sektörde tam sayım yapılmıştır. Samsun ilinde 20+ istihdamlı işletmeler için toplam çalışan sayısı 66 bin 893 olarak tespit edilmiştir. Cinsiyet bağlamında ele alındığında ise 45 bin 267 çalışan erkeklerden, 21 bin 626 çalışan ise kadınlardan oluşmaktadır. Samsun ilinde en fazla çalışanı olan meslek grupları; Hizmet ve Satış Elemanları ile Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılardır.

Samsun ilinde açık iş oranı yüzde 1,2 olarak tespit edilmiştir. Türkiye genelinde ise açık iş oranı yüzde 1,5 olup, Samsun ili açık iş oranı bakımından 0,3 puanlık farkla Türkiye ortalamasının altındadır. Açık iş oranının en yüksek olduğu sektör ise yüzde 6,7 ile Bilgi ve İletişim sektörüdür. Açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla açık işin Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar meslek grubunda olduğu tespit edilmiş olup bu meslek grubunda araştırma döneminde 232 kişilik açık iş mevcuttur. Samsun ilinde en fazla açık işi olan ilk üç meslek grubu; Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar, Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar, Hizmet Ve Satış Elemanlarıdır. İl genelinde açık işlerin yüzde 32'si için herhangi bir eğitim düzeyi talep edilmemiştir.

Samsun ilinde temininde güçlük çekilen meslekler sektörlere göre incelendiğinde en fazla İmalat sektöründe eleman temininde güçlük çekildiği görülmektedir. Samsun ilinde temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında ilk sırada Düz Dikiş Makineci mesleğinin yer aldığı görülmektedir. Bu mesleği ise Makineci(Dikiş) mesleği takip etmektedir. Eleman teminde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında ilk sırada gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması yer almaktadır.

Türkiye genelinde işletmelerin yüzde 19,3'ü istihdamın artacağı yönünde cevap verirken Samsun ilinde işverenlerin yüzde 22,8'i istihdamın artacağını öngörmüştür. Öte yandan istihdamın azalacağını

düşünen işveren oranı, ülke genelinde 3,9 iken bu oran Samsun ilinde ülke geneline yakın olup yüzde 4,1'dir.

Samsun ilinde işverenler, istihdama en fazla katkı sağlayan teşvikin İlave İstihdam Teşviki olduğunu belirtmiştir. Ayrıca İşverenlerin yüzde 29'u, işletmeleri İŞKUR'un İşbaşı Eğitim Programı konusunda desteklemesini istemektedir.

İşverenlerin yüzde 26,5'i teknolojik gelişmelerin istihdamı arttıracağını beyan ederken, yüzde 25,8'i ise istihdamı azaltacağını düşünmektedir. Sektörel açıdan bakıldığında ise; Samsun ilinde Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler ve Gayrimenkul faaliyetleri sektörlerinde işverenlerin çoğu teknolojik gelişmelerin istihdamı arttıracağını savunmaktadır.

İşgücü piyasasının mevcut durumunu görebilmek ve gelecek dönem eğilimlerini öngörerek veriye dayalı sağlıklı kararlar almak son derece önemli olup bu ihtiyaçların karşılanması amacıyla Samsun İli İşgücü Piyasası Analiz Raporu hazırlanmıştır.

GİRİŞ

Bu çalışma Samsun işgücü piyasasının gerek arz gerekse talep yönü ile mevucut durumunu ortaya koyarak piyasanın olumlu ve olumsuz yanlarını sergilemektedir. Bu kapsamda işgücü piyasası ile kararların alınması ve uygulamaya konulacak faaliyet ve projelerin etkinliğinin artırılması noktasında araştırma sonuçlarının göz önüne alınması oldukça önemlidir.

Samsun İşgücü Piyasası Araştırması Sonuç Raporu; il düzeyinde politika yapıcılarına ve karar alıcılara kaynak sağlamada büyük katkılar sağlayacak olan önemli bir çalışmadır. İşgücü piyasasının en önemli aktörleri olan işgücü ve işverenlerin piyasaya sundukları emeği ve piyasadan beklentilerini iyi analiz ederek niteliklerini ortaya koymak politika üretmeden önceki ilk adımı oluşturmaktadır. Daha sonra ise bu analizler neticesinde arz talep dengesini iyi kurmak ve işgücü politikalarını bu dengeyi sağlayacak şekilde tesis etmek, istihdam ve işsizlik sorunlarıyla mücadele eden her bir kurum/kuruluşun gayesini oluşturmaktadır.

İşgücü Piyasası Araştırmaları sadece İŞKUR'a değil, Türkiye'de işgücü piyasasının paydaşı olan tüm kurum ve kuruluşlara önemli katkılar sağlamaktadır. İŞKUR, işgücü piyasasında aktif ve pasif istihdam politikalarında söz sahibi bir Kamu İstihdam Kurumu olarak İşgücü Piyasası Bilgi Formları aracılığıyla ve işverenlerle yüz yüze görüşme yöntemiyle İşgücü Piyasası Araştırmalarını gerçekleştirmektedir. Bu araştırma sonucunda Türkiye'de işgücü piyasasının talep boyutuna ilişkin en kapsamlı veri üreten kurum İŞKUR'dur.

İşgücü piyasası talep verilerinin elde edilmesine yönelik çalışmalar Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlükleri tarafından 2007 yılından itibaren yıllık bazda periyodik olarak sürdürülmektedir. Yapılan bu araştırmalar kapsamında 2019 yılı için Samsun ilinde 1 Nisan-3 Mayıs 2019 tarihleri arasında saha çalışması gerçekleştirilmiş olup, araştırma neticesinde işgücü piyasasının arz ve talep boyutunu ele alan İşgücü Piyasası Araştırma Raporu hazırlanmıştır.

Bu raporda, İşgücü Piyasası Araştırması sonuçları analiz edilerek Samsun ilinde işgücü piyasasının talep yapısı ortaya konulmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASI ARZ VERİLERİ

İŞKUR GÖSTERGELERİ

İŞKUR göstergeleri, Kurumun idari kayıtlarından oluşmakta olup İŞKUR'un hedef kitlelerine sunmuş olduğu hizmetlerin verilerinden hareketle istatistik alt yapısında derlediği rakamları içermektedir.

Kurumun hizmetlerinden yararlanmak için Kuruma kayıt yaptıran kişilerin yaş, cinsiyet, sosyal durum, eğitim durumu, sektör ve meslek bilgisi bağlamında oldukça detaylı bilgilere ulaşılabilmektedir.

Açık İşler

Açık iş; işverenlerin ihityaç duyduğu işgücünü karşılamak amacıyla Kuruma bildirdikleri işgücü talepleridir. İşverenler taleplerini Kuruma bizzat gelerek verebilecekleri gibi online olarak da ihitiyaç duyduğu nitelikteki işgücünü Kurumdan talep edebilmektedirler.

Şekil 1: Yıllara Göre Açık İş Sayıları (2011-2018)

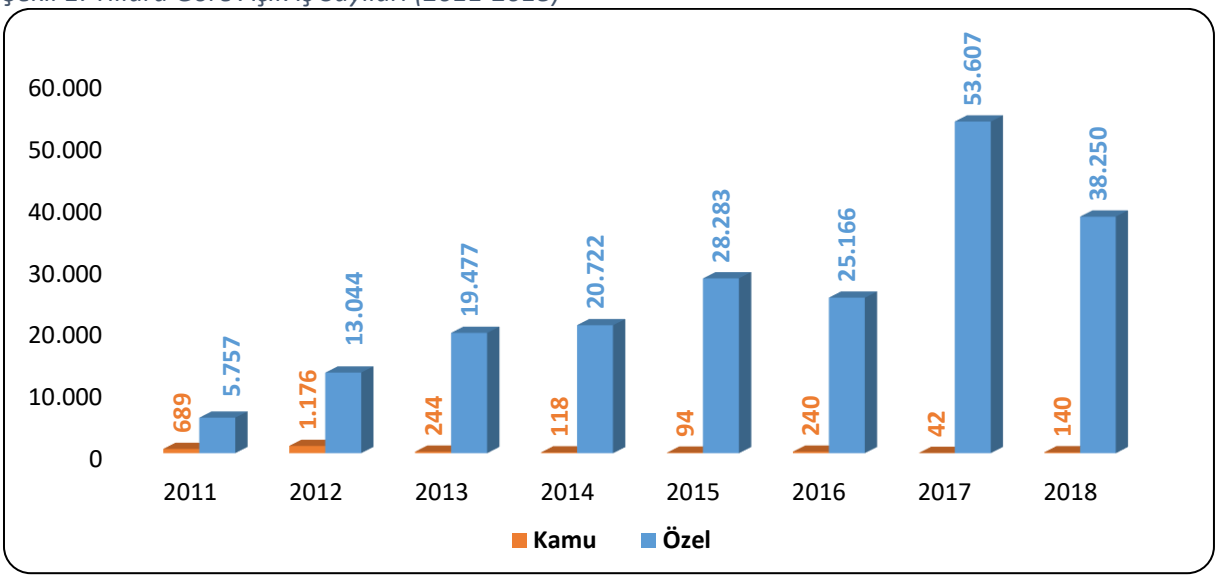

Kaynak: İŞKUR

2011 yılında 6 bin 446 kişilik işgücü talebi alınmışken bu sayı 2018 yılına gelindiğinde 38 bin 390 kişiye yükselmiştir. Açık iş sayıları yıllar içerisinde dalgalı bir seyir izlemiştir. 2011 yılından itibaren 2015 yılına kadar artış eğilimi göstermiştir. 2017 yılı itibariyle alınan açık işler zirveyi görmüş ve bir önceki yıla göre yaklaşık yüzde 111,2 oranında artış göstermiştir. Açık işler sektör bazında incelendiğinde ise İŞKUR'un özellikle 2013 yılından sonra özel sektör açık işleri üzerindeki etkinliğini önemli ölçüde arttırdığı görülmektedir.

Tablo 1: En Fazla Açık İş Olan Meslekler (2018)

Meslek	Açık İş Sayısı
Beden İşçisi (Genel)	5.256
Satış Danışmanı / Uzmanı	3.169
Garson (Servis Elemanı)	1.885
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	1.544
Konfeksiyon İşçisi	1.523
Makineci (Dikiş)	1.234
Beden İşçisi (İnşaat)	1.135
Büro Memuru (Genel)	1.005
Dokuma Konfeksiyon Makineci	926
Temizlik Görevlisi	846

Kaynak: İŞKUR

Samsun ilinde 2018 yılında 38 bin 390 kişilik açık iş, işverenler tarafından İŞKUR'a iletilmiştir. Bu sayının içinde, ilk sırada 5 bin 256 açık iş ile Beden İşçisi(Genel) mesleği bulunmaktadır. Bu sayı toplam açık iş sayısının yüzde 13,7'sini oluşturmaktadır. Bu mesleği Satış Danışmanı/Uzmanı ve Garson(Servis Elemanı) meslekleri takip etmektedir.

İşe Yerleştirmeler

İŞKUR özellikle son yıllarda performansını önemli ölçüde artırarak 2018 yılında yıllık bazda 2 milyon 394 bin açık işi işgücü piyasasından toplamıştır. Şekil 2'den de görüleceği üzere bu artan performans İŞKUR işe yerleştirme hizmetlerine doğrudan yansımaktadır.

Şekil 2: Yıllara Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2011-2018)

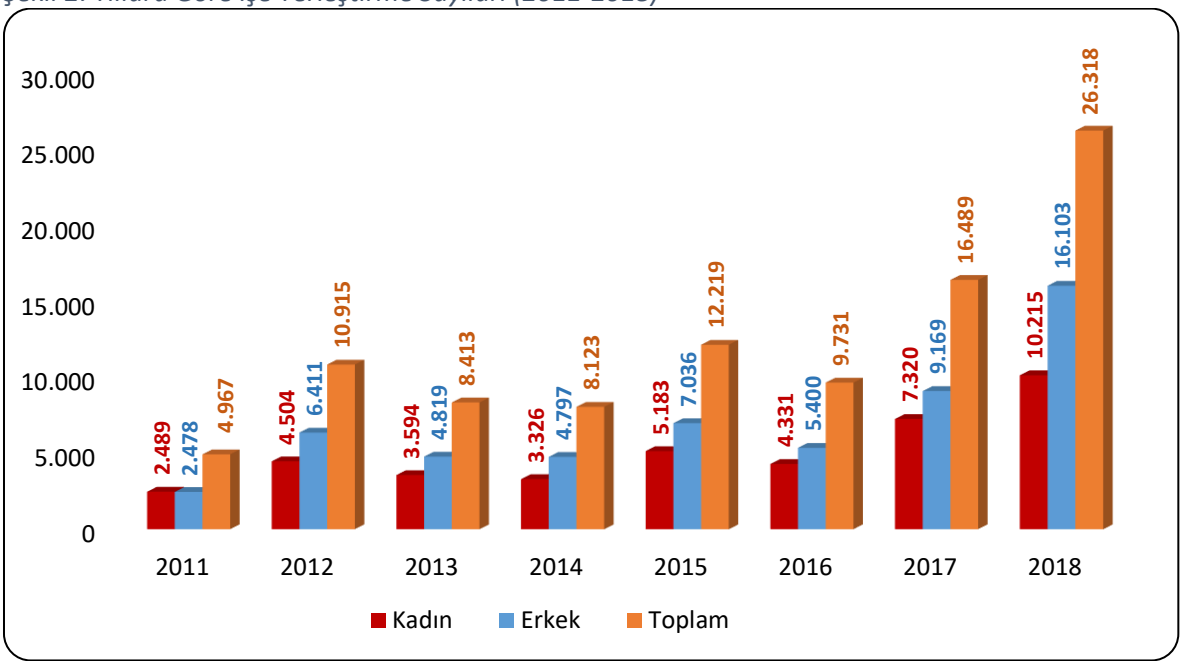

Kaynak: İŞKUR

2011 yılındaki işe yerleştirme sayısı 4 bin 967 olan Samsun ilinde işe yerleştirilenlerin 2 bin 478'i erkek, geri kalan 2 bin 489 kişi ise kadınlardan oluşmaktadır. Bu rakamlar yıllar itibariyle dalgalı bir seyir izlemektedir. 2018 yılında ise belirgin bir artış yaşanarak 26 bin 318 kişi İŞKUR tarafından işe yerleştirilmiştir. 2018 yılında işe yerleşenlerin yaklaşık yüzde 38,8'i kadınlardan oluşmuştur. İşe yerleştirilen kadın sayısı 2018 yılında 10 bin 215 kişi olmuştur.

İŞKUR'un; piyasayı yakından takip ederek il özelinde piyasanın sahip olduğu tüm değişkenleri göz önünde bulundurup işverenlerin işgücü ihtiyaçlarını zamanında karşılaması en temel fonskiyonları arasında yer almaktadır.

Tablo 2: Mesleklere Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2018)

Meslekler	Erkek	Kadın	Genel Toplam
Beden İşçisi (Genel)	2.974	586	3.560
Beden İşçisi (Temizlik)	1.207	789	1.996
Satış Danışmanı / Uzmanı	873	1.013	1.886
Temizlik Görevlisi	707	439	1.146
Konfeksiyon İşçisi	284	795	1.079
Garson (Servis Elemanı)	608	370	978
Büro Memuru (Genel)	472	469	941
Beden İşçisi (İnşaat)	841	9	850
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	210	515	725
Güvenlik Görevlisi	651	56	707

Kaynak: İŞKUR

Samsun ilinde 3 bin 560 kişilik işe yerleştirmeyle Beden İşçisi(Genel) mesleği ilk sırada yer almaktadır. Bu sayı toplam işe yerleştirme sayısının % 13,5'ini oluşturmaktadır. Bu mesleği Beden İşçisi (Temizlik) ve Satış Danışmanı\Uzmanı meslekleri takip etmektedir. Erkekler en çok Beden İşçisi(Genel) ve Beden İşçisi (Temizlik) mesleklerinde işe yerleştirilirken, kadınlar ise en çok Satış Danışmanı / Uzmanı ve Konfeksiyon İşçisi mesleklerinde işe yerleştirilmiştir.

Kayıtlı İşsiz

Kayıtlı İşsiz; Hali hazırda herhangi bir gelir getirici işte çalışmayıp Kurumumuza iş arama maksadı ile başvuran kişilerdir.

Kurumumuz ilgili mevzuat gereğince kayıtlı iş arayanlarına en az bir yıl süre ile hizmet vermekle yükümlü olmakta olup, iş arayanlar İŞKUR sistemi üzerinde durumlarını güncelleyerek iş aramaya devam ettikleri sürece İŞKUR hizmetlerinden herhangi bir süre kısıtı olmadan yararlanabilmektedirler.

Son 12 ay içerisinde İŞKUR hizmetlerine başvurusu veya profil güncellemesi yapmadığı tespit edilen kayıtlar sistem tarafından pasife alınmaktadır. Ayrıca iş arayanlar kayıtlarını istedikleri zaman pasife alarak İŞKUR hizmetlerinden yararlanmayı sonlandırabilmektedir.

Şekil 3: Yıllar İtibariyle Cinsiyete Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı (2011-2018)

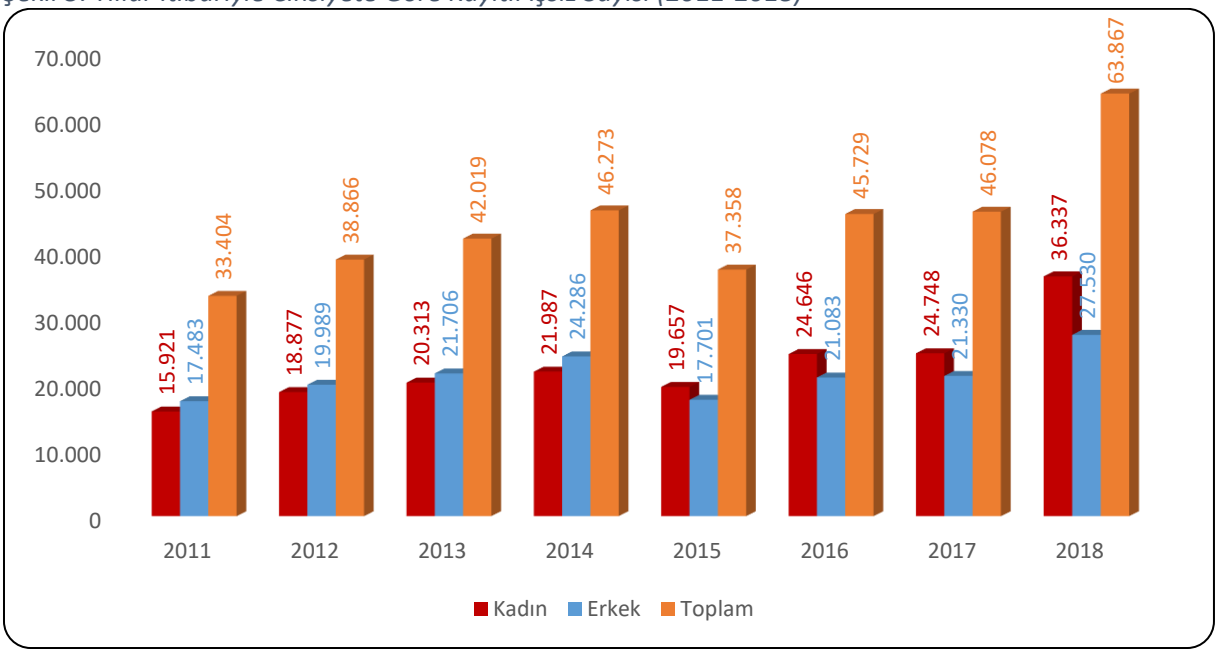

Kaynak: İŞKUR

2011 yılında Samsun ilinde İŞKUR'a kayıtlı 33 bin 404 işsiz bulunmaktadır. Kayıtların 17 bin 483'ü erkek, 15 bin 921'i ise kadınlardan oluşmaktadır. 2018 yılında ise toplam 63 bin 867 kişi işsiz olarak kayıtlarda yerini almıştır. Yıllar itibariyle toplam kayıtlı işsiz sayısında artış eğilimi dikkati çekmektedir. 2015 yılındaki düşüşün nedeni ise 2015 yılı içinde kayıtlı işsiz sorgulamalarında SGK kayıtlarının baz alınması yöntemine geçilmesidir. Bu gelişme, sayesinde İŞKUR olarak işsizlerin işgücündeki durumlarını anlık olarak takip edilebilme imkanına erişmiştir.

Yıllar itibariyle kadın ve erkek dağılımları incelendiğinde dikkati çeken nokta, İŞKUR'a kayıtlı kadınların sayısındaki önemli artıştır. 2011 yılında Samsun'da 15 bin 921 kayıtlı işsiz kadın bulunmakta iken bu sayı 2018 yılında önemli ölçüde artarak 36 bin 337'ye yükselmiştir. 2015 yılından itibaren Samsun ilinde kadın iş arayan sayısı erkek iş arayan sayısından fazladır. Bu artışta İŞKUR'un sunmuş olduğu hizmetleri hem nitelik hem de nicelik olarak iyileştirmesi çok önemli bir faktördür.

Samsun ilinde mesleklere göre kayıtlı işsiz sayıları incelendiğinde en fazla kayıtlı işsizin olduğu ilk 10 mesleğin başında Temizlik Görevlisi mesleği yer almakta olup bu meslekte Samsun ilinde Kuruma kayıtlı 14 bin 427 işsiz bulunmaktadır. Bu rakam Samsun ilindeki toplam kayıtlı işsiz sayısının %22,6'sını oluşturmaktadır. Bu mesleği Beden İşçisi(Genel), Büro Memuru (Genel) ve Satış Danışmanı / Uzmanı meslekleri takip etmiştir. Kadın kayıtlı işsizlerde en çok Temizlik Görevlisi,Beden İşçisi(Genel) Büro Memuru(Genel), Satış Danışmanı / Uzmanı, Beden İşçisi(Temizlik) gibi mesleklerin yanı sıra Sekreter ve Aşçı Yardımcısı gibi mesleklerde de kayıtlı işsiz bulunmaktadır.

Aktif İşgücü Programları

İŞKUR, aktif işgücü piyasası programları aracılığıyla istihdamın korunmasına ve artırılmasına, işsizlerin mesleki niteliklerinin geliştirilmesine, işsizliğin azaltılmasına ve özel politika gerektiren kişi ve grupların işgücü piyasasına kazandırılmasına yardımcı olmakta ve işsizlikten istihdama geçişi kolaylaştırmaya çalışmaktadır. Aktif işgücü piyasası programları içerisinde bulunan mesleki eğitim kursları, işbaşı eğitim programları ve girişimcilik eğitim programları ile işgücüne nitelik kazandırmaktadır.

Tablo 3: Mesleki Eğitim Kursları ve Katılımcı Sayıları (2011-2018)

Yıllar	Kurs	Kadın	Erkek	Toplam
2011	215	2.875	1.750	4.625
2012	353	4.512	2.758	7.270
2013	254	3.465	1.893	5.358
2014	193	2.565	1.345	3.910
2015	206	2.585	1.540	4.125
2016	202	2.695	1.183	3.878
2017	190	2.713	831	3.544
2018	151	2.207	534	2.741

Kaynak: İŞKUR

Mesleki eğitim kursları sayıları yıllar içerisinde dalgalı bir seyir izlemektedir. 2018 yılında ise düzenlenen 151 mesleki eğitim kursuna 2 bin 741 kursiyer katılmıştır. Katılan kursiyerlerin 534'ü erkek, 2 bin 207'si kadınlardan oluşmaktadır.

Mesleki eğitim kursları; yeni bir meslek kazandırılması veya var olan mesleki becerilerin geliştirilmesi suretiyle bireylerin istihdam edilebilirliğini arttırmaya yönelik programlardır. Bu kapsamda düzenlenecek kursların beceri eksikliği olan kitlelere ulaşması büyük önem taşımaktadır. Cinsiyet bazında kursa katılan bireyler incelendiğinde kadın katılımcıların daha fazla olduğu görülmektedir. Kadınların eğitim seviyesi arttıkça işgücüne katılımlarının arttığı gerçeği düşünüldüğünde mesleki eğitim kursları ile kadınların beceri seviyeleri arttırılarak işgücü piyasasına girişleri ve istihdam edilebilirlikleri kolaylaştırılmaktadır. 2018 yılında kursiyerlerin yüzde 80,5'inin kadınlardan oluştuğu görülmektedir. Bu bilgiler ışığında katılımcıların cinsiyet dağılımı incelendiğinde kadınların yüksek oranda olması hedef kitlenin doğru belirlendiğini göstermektedir.

Tablo 4: Mesleki Eğitim Kurslarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı

Toplam	Erkek	Kadın
Dokuma Konfeksiyon Makineci	Servis Elemanı (Garson) Yardımcısı	Dokuma Konfeksiyon Makineci
Aşçı Yardımcısı	Dokuma Konfeksiyon Makineci	Aşçı Yardımcısı
Servis Elemanı (Garson) Yardımcısı	Aşçı Yardımcısı	El Nakışçısı
El Nakışçısı	Çağrı Merkezi Elemanı	Yöresel Kilim Dokuyucusu
Çağrı Merkezi Elemanı	Otobüs Kaptanı (Şoförü)	Çağrı Merkezi Elemanı
Yöresel Kilim Dokuyucusu	Mekanik Bakım Ve Onarımcısı (Motorlu Taşıtlar Hariç)	Servis Elemanı (Garson) Yardımcısı
Giysi Tadilatçısı	Depo İşçisi (Elleçleme)	Giysi Tadilatçısı
Kadın Giyim Modelist Yardımcısı	Erkek Berberi/Erkek Kuaförü	Kadın Giyim Modelist Yardımcısı
Şiş Örgücü	Sıhhi Tesisatçı	Şiş Örgücü
Kadın Giysileri Dikim Elemanı(Düz Dar Etek- Kadın Pantolonu- Bluz- Elbise-Fantezi Elbise)	Tatlı Ustası (Baklava)	Kadın Giysileri Dikim Elemanı(Düz Dar Etek- Kadın Pantolonu- Bluz- Elbise-Fantezi Elbise)

Kaynak: İŞKUR

2018 yılında en fazla sayıda katılımcının olduğu kurslar Dokuma Konfeksiyon Makineci, Aşçı Yardımcısı ve Servis Elemanı(Garson Yardımcısı) mesleklerinde düzenlenmiştir. En fazla sayıda kadın katılımcının olduğu kurslar ise Dokuma Konfeksiyon Makineci, Aşçı Yardımcısı ve El Nakışçısı mesleklerinde düzenlenmiştir. Erkeklerde ise en fazla Servis Elemanı(Garson) Yardımcısı, Dokuma Konfeksiyon Makineci, Aşçı Yardımcısı ve Çağrı Merkezi Elemanı mesleklerinde kurs düzenlenmiştir.

Tablo 5: İşbaşı Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2011-2018)

Yıllar	Kurs	Kadın	Erkek	Toplam
2011	79	147	103	250
2012	534	649	568	1.217
2013	1.089	1.104	975	2.079
2014	1.022	981	862	1.843
2015	2.520	2.482	2.185	4.667
2016	3.191	2.809	3.220	6.029
2017	4.771	5.809	5.282	11.091
2018	4.856	5.731	5.045	10.776

Kaynak: İŞKUR

İşsizliğin en önemli nedenlerinden biri işsizlerin gerekli mesleki bilgi ve beceriye sahip olmamasının yanında yeterli iş tecrübesinin de bulunmamasıdır. İşbaşı eğitim programının temel gayesi mesleki deneyimi veya iş tecrübesi olmayan kişilere mesleki deneyim ve iş tecrübesi kazandırılarak bu kişilerin istihdam edilebilirliklerinin arttırılmasıdır. Bir diğer gaye ise nitelikli işgücü temin etmekte zorlanan işverenlere işe alacakları kişileri işyerinde belli bir süre gözlemleyerek ve eğitim vererek kişiler hakkında ayrıntılı bilgi sahibi olma ve işe alma konusunda isabetli bir karar verme imkânı sunmaktır.

2010 yılından itibaren işbaşı eğitim programlarının sayısı dalgalı bir seyir izlese bile genel olarak sürekli bir artış eğilimi içerisindedir. İşverenler tarafından oldukça rağbet gösterilen işbaşı eğitim programları, katılımcılar açısından da pratik eğitim almaları ve işyerinde tecrübe kazanarak sonrasında daha kolay iş bulmaları açısından önemli bir aktif işgücü programı olarak değerlendirilmektedir. Yıllar itibariyle İşbaşı Eğitim Programlarından faydalanan kişi sayısı artmıştır. Bu durum İŞKUR'un kurslarının daha çok kişiye beceri ve tecrübe kazandırdığını ve işgücü piyasasınında etkinliğini arttırdığını göstermektedir.

2018 yılında 4856 program düzenlenmiş olup toplam 10 bin 776 kişi programlara katılmıştır. Katılımcıların yüzde 53,2'si kadınlardan, yüzde 46,8'i ise erkeklerden oluşmaktadır.

Tablo 6: İşbaşı Eğitim Programlarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı

Toplam	Erkek	Kadın
Satış Elemanı (Perakende)	Temel İmalat (Talaşlı) Ve Montaj Eleman	Konfeksiyon İşçisi
Konfeksiyon İşçisi	Garson (Servis Elemanı)	Satış Elemanı (Perakende)
Satış Danışmanı / Uzmanı	Satış Elemanı (Perakende)	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi
Garson (Servis Elemanı)	Satış Danışmanı / Uzmanı	Hemşire
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	Konfeksiyon İşçisi	Dokuma Konfeksiyon Makineci
Dokuma Konfeksiyon Makineci	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	Satış Danışmanı / Uzmanı
Hemşire	Ahşap Mobilya İmalatçısı	Garson (Servis Elemanı)
Temel İmalat (Talaşlı) Ve Montaj Eleman	Kablo İmal Makinesi Operatörü	Büro Memuru (Genel)
Büro Memuru (Genel)	Büro Memuru (Genel)	Makineci (Dikiş)
Ön Muhasebeci	Reyon Görevlisi	Ön Muhasebeci

Kaynak: İŞKUR

2018 yılında Samsun ilinde yararlanıcı sayısı en fazla olan işbaşı eğitim programları Satış Elemanı (Perakende), Konfeksiyon İşçisi ve Satış Danışmanı/Uzmanı mesleklerinde düzenlenmiştir. Bu mesleklerden Satış Elemanı (Perakende) mesleği hem kadın hem de erkek katılımcılar için ilk üç sıradaki meslekler arasında yer almaktadır.

Tablo 7: Girişimcilik Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2011-2018)

Yıllar	Kurs	Kadın	Erkek	Toplam
2011	24	253	363	616
2012	32	425	416	841
2013	21	268	315	583
2014	11	147	137	284
2015	16	163	243	406
2016	32	343	437	780
2017	68	796	885	1681
2018	95	1108	1014	2122

Kaynak: İŞKUR

Girişimcilik Eğitim Programları, istihdamın korunması, artırılması, geliştirilmesi ve işsizliğin azaltılması hedefleri çerçevesinde işsizlere kendi işlerini kurma imkânı sunarak hem işsiz olan bireyleri işsizlikten kurtarmayı hem de bireylere ilave istihdam imkânı oluşturmayı hedeflemektedir. 2018 yılında 95 girişimcilik eğitim programı düzenlenmiştir. 2018 yılında düzenlenen girişimcilik eğitim programı sayısı 2017 yılına göre yüzde 40 daha fazladır. Programa 2018 yılında 1108'i kadın, 1014'ü erkek olmak üzere toplam 2122 kişi katılmıştır.

İşsizlik Ödeneği

İşsizlik sigortası, kişinin bir işyerinde çalışırken; çalışma istek, yetenek, sağlık ve yeterliliğinde olmasına rağmen, kendi istek ve kusuru dışında işini kaybetmesi halinde uğradıkları gelir kayıplarını kısmen de olsa karşılayabilmek için, sigortacılık tekniği ile faaliyet gösteren sigorta koludur.

Şekil 4: Yıllar İtibariyle İşsizlik Ödeneği Hak Eden Sayısı (2012-2018)

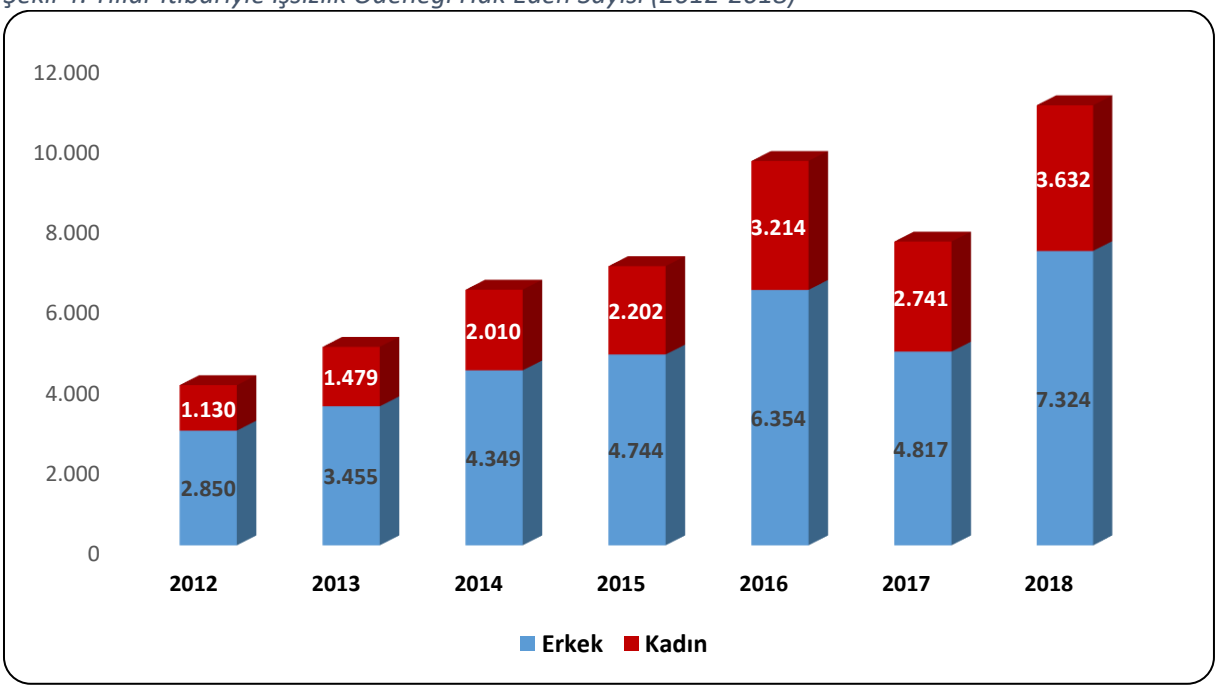

Kaynak: İŞKUR

Samsun ilinde 2018 yılında yüzde 33,2'si kadın olmak üzere 10 bin 956 kişi işsizlik ödeneği almaya hak kazanmıştır. İşsizlik ödeneğini hak edenlerin sayısı ise 2018 yılında 2017 yılına göre yüzde 45 oranında artış göstermiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI

İşgücü piyasasında arz ve talep dengesinin dinamiklerini görmek adına işgücü piyasasındaki gelişmeleri takip etmek oldukça önemlidir. İşgücü piyasasında işgücü arzı ve talebinin niteliklerini ortaya çıkarmak ise söz konusu etkin işleyişin ön şartı olarak kabul edilmektedir. İşgücü arzında görülen fazlalıklara rağmen hala belirli alanlarda işgücü sıkıntısı çekilmekte, nitelik uyumsuzluğu sonucu işsizlik azalış eğilimine girememektedir. Bu sorun da gelişmiş ülkelerin dahi işgücü piyasasında en çok sıkıntı çektiği konuların başında gelmektedir.

İşgücü piyasasında eşleştirme hizmetlerinde yaşanan bu tür sıkıntıları bertaraf edebilmek için işgücünün istihdam edilebilirliğini arttırmak odak nokta olarak ortaya çıkmasına rağmen ilk önce işgücü piyasasının gerçek ihtiyaçlarını tespit etmek önemlidir. Bunun sebebi işgücü piyasasının ihtiyacı olmamasına rağmen söz konusu alanda işgücü yetiştirilmesi gibi etkin olmayan faaliyetlerde bulunmanın oluşturduğu etkinlik problemi olarak söylenebilir. Belirli bir alanda işgücü ihtiyacı var mı? İhtiyaç varsa kaç kişilik açık iş mevcut? Hangi beceriler aranmakta? Bir mesleğin temininde güçlük çekiliyorsa bunun sebebi işe başvuru yapılmaması mı, gerekli niteliğe sahip olunamadığından mı ya da ücret ve çalışma koşulları beğenilmediği için mi? Bu soruların cevaplarına ulaşmak, etkin bir eşleştirme hizmeti için zaruri görünmektedir. Bu sebeple işgücü piyasasının talep boyutunun ele alınıp, Kurum politikalarına yön vermesi için çok ciddi çalışmalar yapılmaktadır. İşgücü piyasasının arz yönünü ele alan ve istatistiklerini yayımlayan Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), bu çalışmalarını Sürekli Hanehalkı İşgücü Anketleri aracılığıyla gerçekleştirmektedir. Talep tarafına ilişkin ise İŞKUR'un İşgücü Piyasası Araştırmaları bu alandaki boşluğu kapatmaya yöneliktir. Bu bağlamda işgücü piyasasının seyrini izlemek, değerlendirmek ve beklentileri açığa çıkarmak gayesiyle İşgücü Piyasası Araştırması yapılmaktadır.

Türkiye İş Kurumuna verilen görevlere istinaden işgücü piyasası ihtiyaçlarının tespit edilmesi gayesiyle Türkiye İş Kurumunca 2007 yılından itibaren İşgücü Piyasası Araştırmaları (İPA) periyodik olarak sürdürülmektedir. Değişik yöntemler kullanılarak 2007 yılından günümüze kadar devam ettirilen araştırmalar 2009-2013 tarihleri arasında yılda iki defa yapılmış olup, sonraki yıllarda ise yılda bir kez yapılmıştır. İşgücü piyasası araştırmaları 2011 yılı ikinci yarısından itibaren TÜİK işbirliğiyle devam etmektedir.

Bu çalışmaların temel amaçları, işgücü piyasası ile ilgili periyodik bilgi elde etmek, işgücü piyasasında mevcut ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişmeleri izlemek, işgücü piyasasının talep yapısını ortaya koymak ve bu sonuçlar üzerinden aktif istihdam politikalarına veri kaynağı teşkil etmek şeklindedir. Bu çalışmanın önemli amaçlarından biri de İŞKUR

dışında diğer kurum ve kuruluşların işgücü talebi hakkında bilgi ihtiyacını karşılamaktır. Bu çalışma yerel istihdam politikalarına yön verecek yegane kaynaktır.

Türkiye İş Kurumu, 2019 Yılı İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında 1 Nisan-3 Mayıs 2019 tarihleri arasında Türkiye genelinde 83 bin 887 işletme ziyaret edilerek yüze görüşme yöntemiyle veri derlenmiştir. TÜİK İşyeri Kayıtları Sistemi altlık kullanılarak Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev. 2 sınıflandırmasına göre Tarım, Kamu Yönetimi ve Savunma; Zorunlu Sosyal Güvenlik, Hane Halklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri dışındaki 18 alt sektörde yer alan ve 20 ve daha fazla çalışanı olan işletmeler için 77 ilde tamsayım, 4 ilde (Ankara, İstanbul, İzmir, Bursa) örneklem yöntemiyle çalışılmıştır. 2-9 ile 10-19 arası çalışanı olan işletmelerde ise Türkiye geneli sonuç alabilmek için örneklem yöntemiyle sahaya çıkılmıştır.

İşyerleri ile Kurum personeli tarafından yüz yüze görüşme yöntemiyle gerçekleştirilen "İl İşgücü Piyasası Araştırması İşyeri Bilgi Formu" kapsamında,

- Temel işletme bilgileri
- Mevcut istihdam bilgileri (Cinsiyet, Meslek)
- Açık iş (Meslek, Talep Edilen Eğitim ve Beceri düzeyleri, Arama Kanalı, Cinsiyet)
- Temininde güçlük çekilen meslekler (Meslek, Güçlük Çekme Nedeni)
- Bir yıl sonrası için artış/azalış olacağı düşünülen mesleklere ilişkin sorular sorulmuştur.

İŞLETMELER VE MEVCUT İSTİHDAM

İşyerleri ve Mevcut İstihdam bölümünde Samsun ilinde gerçekleştirilen işgücü piyasası araştırması kapsamında bulunan işletmeler ile çalışanlar üzerinde durulmaya çalışılacaktır. İşletmelerin İŞKUR hizmetlerinden yararlanma durumu ve hangi tür hizmetlerden yararlandığı, işletmelerin vardiyalı çalışma yapma durumları, ihracat yapıp yapmama durumları, işletmelerde İK sorumlusu olup olmadığı, Ar-Ge çalışması yapılıp yapılmadığı ile part-time çalışanın bulunup bulunmadığı durumlarına ilişkin toplanan bilgilere yer verilecektir. Çalışma kapsamında Samsun ilinde 1149 işletme için veri derlenmiştir. Bu işletmelerde 66 bin 893 çalışan tespit edilmiştir.

İşyeri Verileri

Araştırma kapsamında Samsun ilinde 20 ve daha fazla çalışanı olan işletmeler için veri derlenmiştir. Tablo 8'de Samsun ilinde araştırma kapsamında olan işletmelerin sektörel dağılımı incelenecektir.

Tablo 8: İşyerlerinin Sektörel Dağılımı

Sektörler	İşletme Sayısı
Toptan ve perakende ticaret	288
İmalat	262
İnşaat	183
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	100
Ulaştırma ve depolama	69
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	52
Eğitim	50
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	45
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	33
Diğer hizmet faaliyetleri	17
Bilgi ve iletişim	12
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	11
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	7
Finans ve sigorta faaliyetleri	7
Madencilik ve taş ocakçılığı	5
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	4
Gayrimenkul faaliyetleri	2
Uluslararası örgütler ve temsilciliklerinin faaliyetleri	0
Genel Toplam	**1149**

Kaynak: İPA 2019

Samsun ilinde Toptan ve Perakende Ticaret sektörünün önemi, İşgücü Piyasası Araştırmalarında da ortaya çıkmıştır. Samsun ilindeki çalışma kapsamına giren işletmelerin yüzde 25,1'i Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe yer almaktadır. Türkiye geneli ile kıyaslama yapılacak olursa; Türkiye genelinde 20 ve daha fazla istihdamlı işletmeler içerisinde Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe bulunan işletmelerin ağırlığı yüzde 19,1 seviyesindedir. Bu durumda Samsun ilinde Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe bulunan işletmelerin toplam içindeki ağırlığı Türkiye ortalamasının üzerinde bulunmaktadır. Toptan ve Perakende Ticaret sektöründen sonra en fazla sayıda işletme İmalat sektöründe faaliyet göstermektedir. Araştırma kapsamında İmalat sektöründeki işletmelerin ülkemizdeki payı 30,9 iken Samsun ilinde İmalat sektörünün payı yüzde 22,8 düzeyindedir. Samsun ilinde 20 ve daha fazla kişi istihdam eden işletmelerin yarıdan fazlası Toptan ve Perakende Ticaret, İmalat ve İnşaat sektörlerinde faaliyet göstermektedir.

En az işletme ise Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor ile Gayrimenkul faaliyetleri sektörlerinde yer almaktadır. Ancak bu tablo incelenirken Samsun ili düzeyinde yalnızca 20 ve daha fazla istihdamı olan işletmelerin araştırma kapsamına dahil olduğu göz önünde bulundurulmalıdır.

Şekil 5: Sektörlere Göre Part-time Çalışanı Olan İşletmelerin Oranı

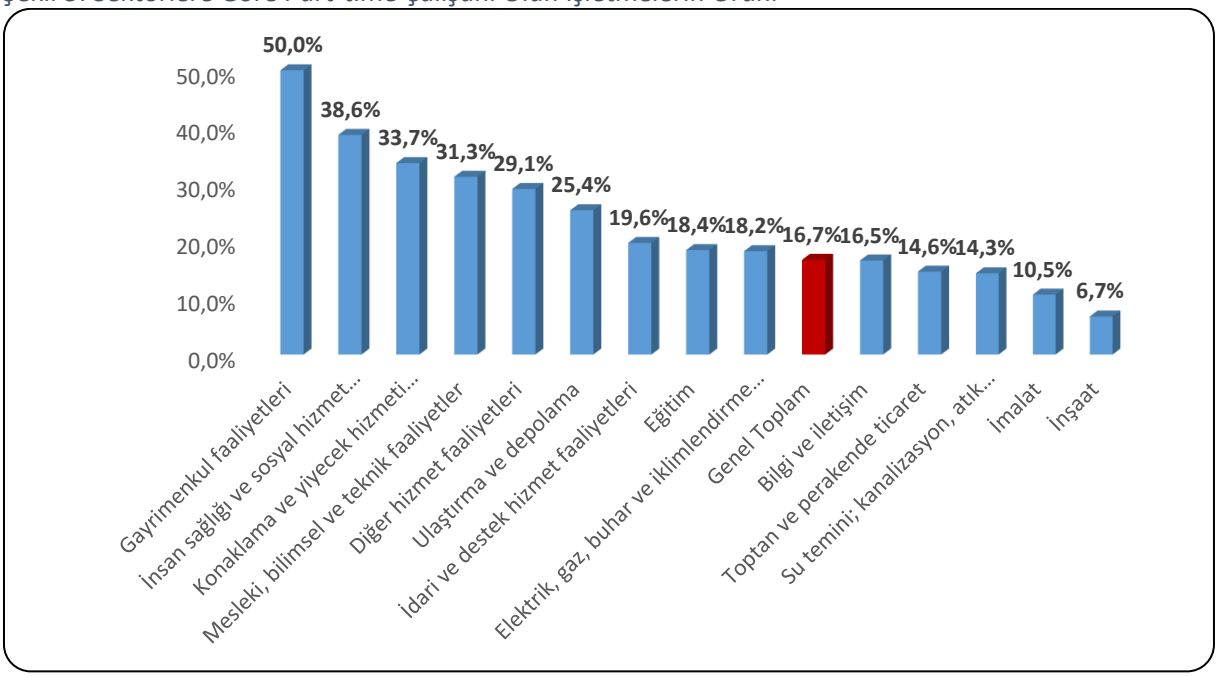

Kaynak: İPA 2019

Samsun ili genelinde part-time çalışması olan işletmelerin oranı yüzde 16,7 olarak gerçekleşmiştir. Gayrimenkul faaliyetleri sektöründe yer alan işletmelerin yüzde 50'sinde part-time çalışan bulunmaktadır. Part-time çalışma açısından ikinci sırada İnsan Sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörü yer almaktadır. Bu sektördeki işletmelerin yüzde 38,6'sında part-time çalışan bulunmaktadır. Üçüncü sırada ise yüzde 33,7 ile Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri yer almaktadır. Bu sektörlerde bulunan işletmelerde part-time çalışan olmasının sebebi, ilgili sektörün part-time çalışmaya uygun olmasıdır.

Türkiye genelinde İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörü part-time çalışma konusunda öne çıkmıştır ve işletmelerin yüzde 45,9'unda part-time çalışan yer almaktadır.

Part-time çalışma bir esnek çalışma şekli olup işgücü piyasasında özellikle kadınlar ve gençler tarafından talep edilmektedir. Şekil 6'da part-time çalışma yapılan ve yapılmayan işletmelerdeki kadın çalışan oranları bulunmaktadır.

Şekil 6: İşletmelerde Part-time çalışma durumu ve Kadın çalışan oranı

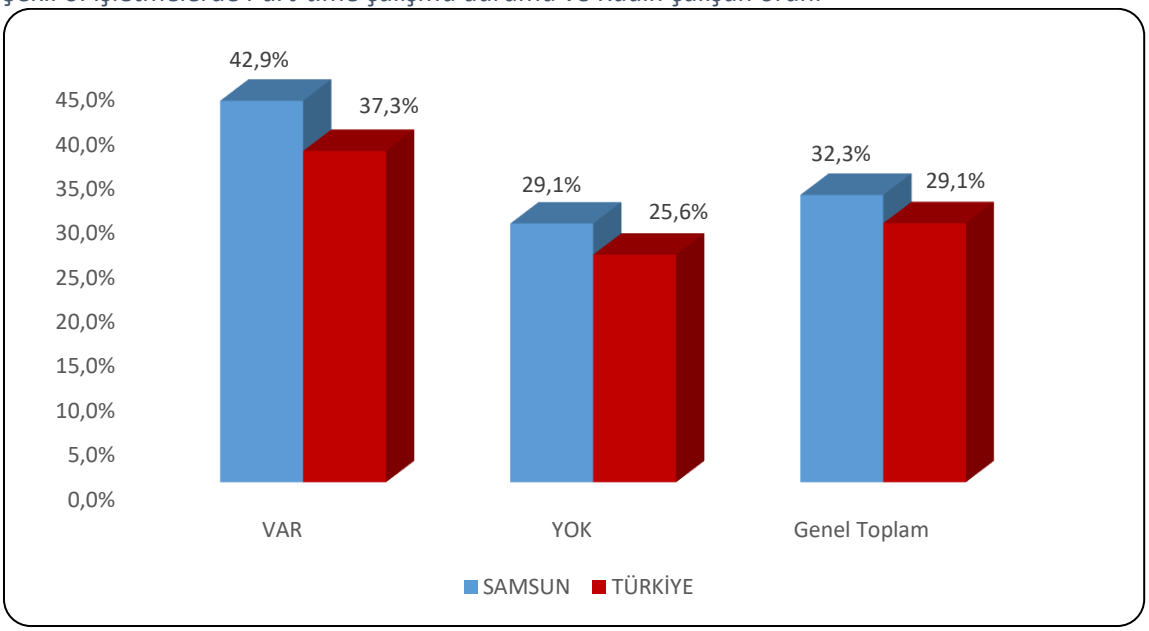

Kaynak: İPA 2019

Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işletmelerde çalışanların yüzde 29,1'ini kadınlar oluşturmaktayken Samsun ilinde bu oran yüzde 32,3 olarak Türkiye ortalamasının üzerinde gerçekleşmiştir. Samsun ili verileri incelendiğinde part-time çalışanı olmayan işletmelerde kadın çalışan oranı yüzde 29,1 iken part-time çalışanı olan işletmelerde kadın çalışan oranı yüzde 42,9 seviyesindedir. Türkiye geneli verileri incelendiğinde ise part-time çalışanı olmayan işletmelerde kadın çalışan oranı yüzde 25,6 iken part-time çalışanı olan işletmelerde kadın çalışan oranı yüzde 37,3 seviyesindedir. Hem ülke genelinde hem de Samsun ilinde part-time çalışma, kadın istihdamını olumlu etkilemektedir.

Şekil 7: Sektör Bazında İşletmelerin Vardiyalı Çalışma Yapma Durumu

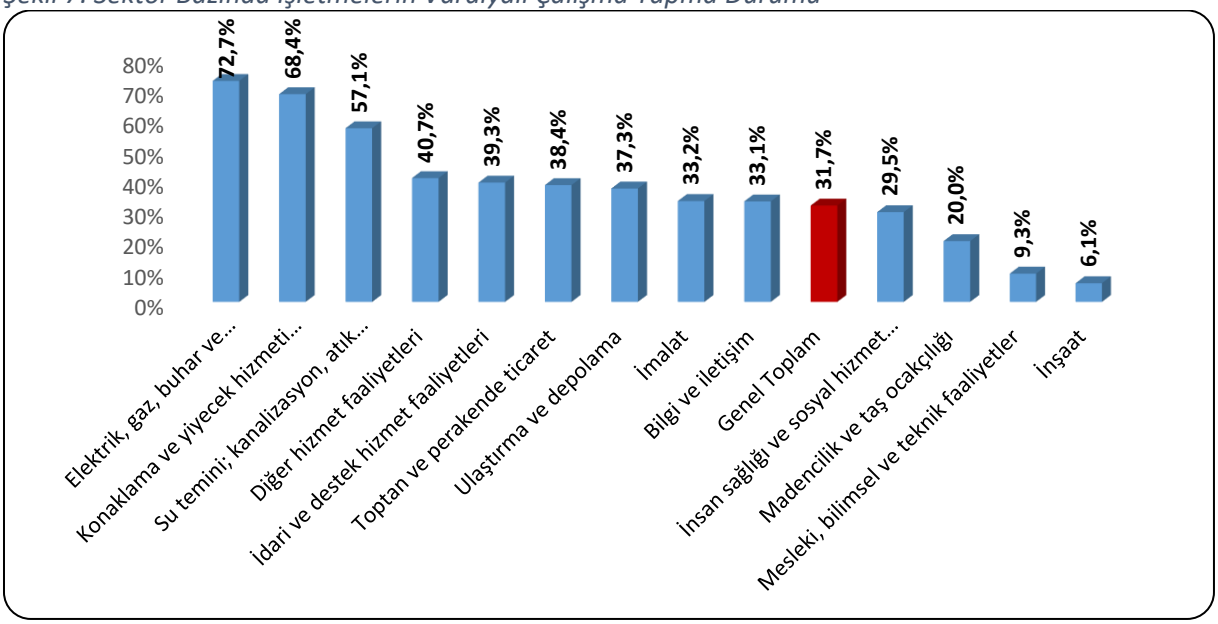

Kaynak: İPA 2019

Samsun ilinde işletmelerin yüzde 31,7'sinde vardiyalı çalışma mevcut olup bu oran 20+ istihdamlı işletmeler için Türkiye genelinde yüzde 33,2 seviyesindedir. Samsun ilinde en fazla vardiyalı çalışma yapan işletmeler Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı, Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri ile Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri sektörlerinde görülmektedir. Bu sektörlerde faaliyet gösteren 20+ istihdamlı işletmelerin yarıdan fazlasında vardiyalı çalışma söz konusudur. İnşaat sektörü ise yüzde 6,1 ile en az vardiyalı çalışma yapılan sektör olmuştur.

Şekil 8: Kadınların Vardiyalı Çalışma Durumu

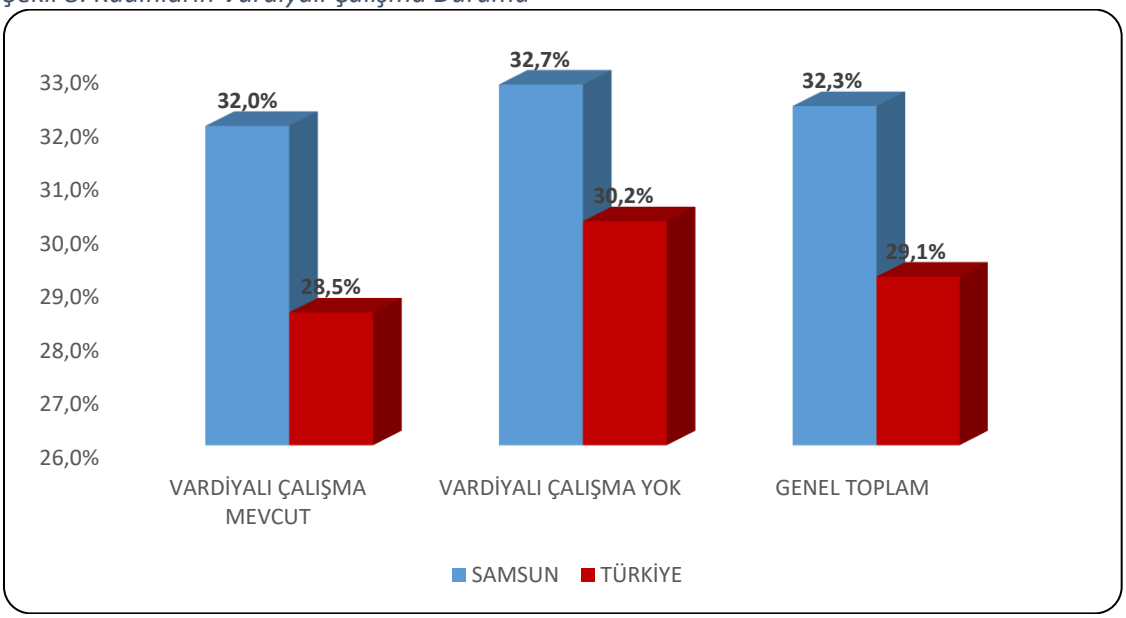

Kaynak: İPA 2019

Vardiyalı çalışma yapılan işletmelerde özellikle gece çalışmalarında erkekler daha yoğun bir şekilde çalıştırılmaktadır. Kadınların gece vardiyasında çalışabilmesi mevzuat açısından da özel düzenlemelere tabidir. Yasal yükümlülükler ve ailevi sorumluluklar gibi sebeplerle vardiyalı çalışma yapılan işletmelerde erkek işgücünün daha yüksek oranda yer alması beklendik bir durumdur.

Şekil 8'de söz konusu eğilime benzer yönde bir durum olduğu göze çarpmaktadır. Samsun ilinde vardiyalı çalışma yapılmayan işletmeler için çalışanlar içerisinde kadın oranı, vardiyalı çalışma yapılan işletmelere kıyasla daha yüksektir. Vardiyalı çalışma yapılan işletmelerde çalışanların yüzde 32'si kadın, yüzde 68'i ise erkeklerden oluşmaktadır. Vardiyalı çalışma yapılmayan işletmelerde ise çalışanlar içerisinde kadın oranı yüzde 32,7'ye yükselmektedir. Bu işletmelerde erkeklerin nihai olarak daha fazla oranda çalıştığı görülmektedir. Fakat bunun sebebi genel olarak Samsun ilinde 20+ istihdamlı işletmelerde çalışanların sadece yüzde 32,3'ünün kadınlardan oluşmasıdır. Yani yaklaşık her 10 çalışandan 3'ü kadınlardan oluşmakta olup, Türkiye ortalamasında ile bu oran benzerlik göstermektedir.

Türkiye ortalamasında vardiyalı çalışma yapılan ve yapılmayan işletmelerdeki kadın çalışan oranında 1,7 puanlık bir fark söz konusudur. Vardiyalı çalışma yapılmayan işletmelerdeki çalışanlarda kadın oranı, vardiyalı çalışma yapılan işletmelere göre daha fazladır. Şekilden de görüldüğü üzere bu fark Samsun ilinde de benzer yönde işlemektedir.

Şekil 9: Sektörlere Göre İşletmelerin İhracat Yapma Oranı

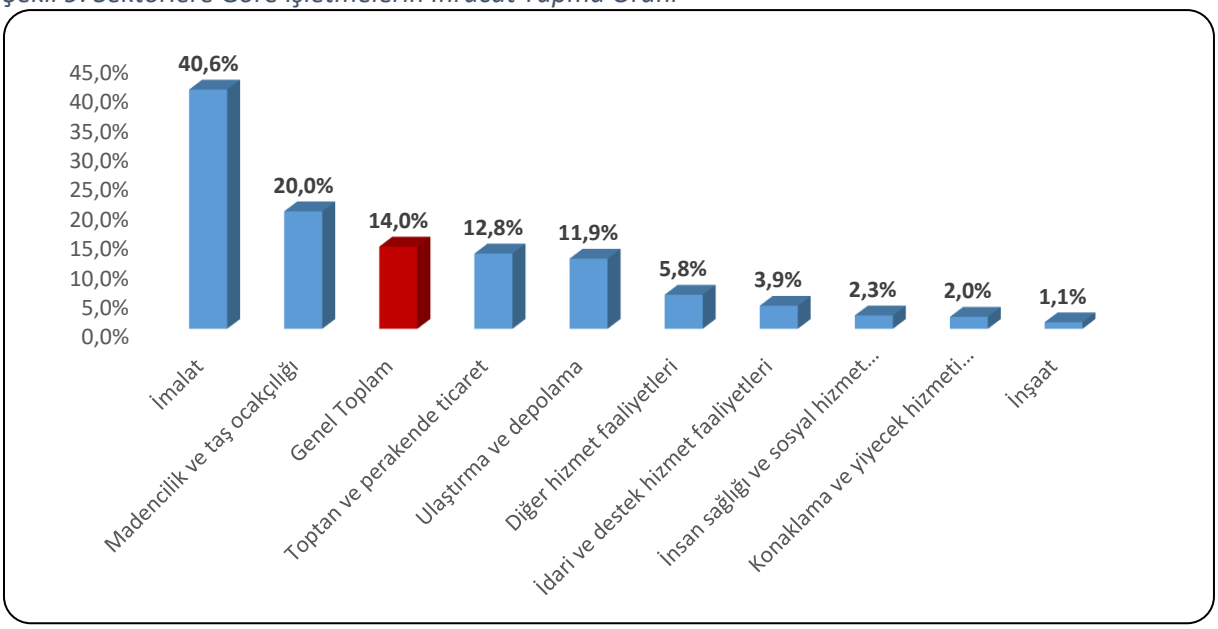

Kaynak: İPA 2019

Samsun ilindeki işletmelerin yüzde 14'ünde ihracat yapılmaktadır. İmalat sektöründe bulunan işletmelerin yüzde 40,6'sı ihracat yapmakta, ikinci sırada ise Madencilik ve taş ocakçılığı sektörü bulunmaktadır. Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işletmelerin yüzde 25,4'ü ihracat yapmakta ve ilk iki sektör olarak yüzde 57,1 ile İmalat ve yüzde 33,3 ile Madencilik ve taş ocakçılığı sektörleri ön plana çıkmaktadır.

İşletme sayısı bakımından imalat sektörünün payı yüzde 22,8 iken, ihracat yapan işletme oranında ilk sırada yer almaktadır. Bu sektördeki işletmelerin ihracat yapma oranının diğer sektörlere nazaran yüksek olması ihracata dayalı ekonomik faaliyet gösterdiklerine işaret etmektedir. İhracat yapan işletmelerde ise istihdam kapasitesinin ve işgücü verimliliğinin yüksek olması beklenebilir.

Samsun ilinde işletmelerin yüzde 15,1'i e-ticaret yapmaktadır. E-ticaret yapmayan işletmelere ise neden e-ticaret yapmadıkları sorusu sorulmuştur. Tablo 9'da sonuçların dağılımı görülmektedir.

Tablo 9: E-Ticaret Yapmama Nedenleri

E-Ticaret Yapmama Nedeni	Oran
Üretilen ürün/hizmetlerin e-ticarete uygun olamaması	88,7%
E-ticaret konusunda bilgisi olan personel eksikliği	7,0%
Elektronik ticareti teşvik eden mekanizmaların var olamaması	4,6%
Finansman yetersizliği	3,1%
E-ticaretin güvensiz bir mecra olması	2,5%

Kaynak: İPA 2019

Samsun ilinde e-ticaret yapmayan işletmelerin büyük bir çoğunluğu neden olarak Üretilen ürün/hizmetlerin e-ticarete uygun olmamasını göstermiştir. İkinci sırada ise E-ticaret konusunda bilgisi olan personel eksikliği gelmektedir. Ülke genelinde ise e-ticaret yapan işletme oranı yüzde 13,4 iken e-ticaret yapmama nedeninde ilk sırada Üretilen ürün/hizmetlerin e-ticarete uygun olmaması gelmektedir.

Şekil 10: Ar-Ge Çalışması Yapan İşletme Durumu

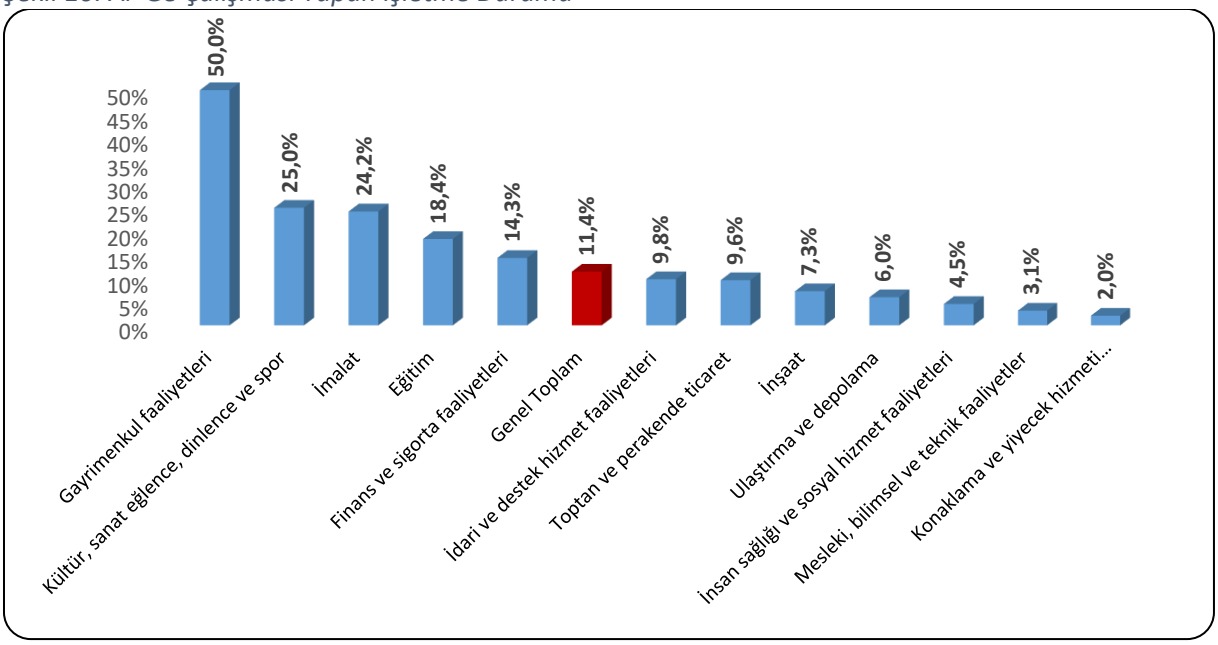

Kaynak: İPA 2019

Samsun ilinde 18 sektörden 13 sektörde bulunan işletmeler Ar-Ge çalışması yapmaktadır. İl genelinde Ar-Ge çalışması yapan işletme oranı yüzde 11,4 olarak gerçekleşmiştir. Gayrimenkul faaliyetleri sektöründeki firmaların yüzde 50'si, Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor sektöründe bulunan işletmelerin yüzde 25'i Ar-Ge çalışması yapmaktadır. Bu sektörleri ise yüzde 24,2 ile İmalat sektörü takip etmektedir. Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işletmelerin yüzde 17,1'i Ar-Ge çalışması yapmaktadır. Yüzde 41,7 ile Bilgi ve İletişim ve yüzde 34,3 ile İmalat sektörleri Ar-Ge çalışması yapan işletme oranında ön plana çıkmaktadır. Samsun ilinde en fazla işletme Toptan ve Perakende Ticaret

sektöründe olmasına rağmen Ar-Ge çalışması yapan işletme oranı yüzde 9,6 ile il ortalamasının altında yer almaktadır.

Şekil 11: Gelecek Bir Yıl İçinde Yatırım Planlayan İşletme Oranı (%)

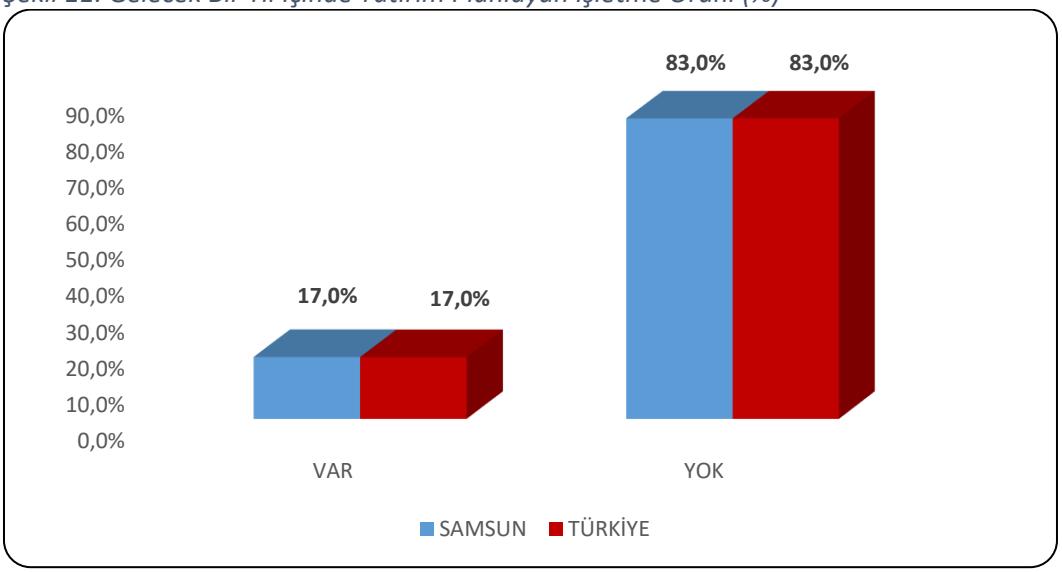

Kaynak: İPA 2019

Samsun ilinde 20+ çalışanı olan işletmelerin yüzde 17'si gelecek bir yıl içinde yatırım planlamakta ve oran Türkiye genelinde yine aynı şekilde yüzde 17 olarak gerçekleşmiştir. Şekil 12'de planlanan yatırım türlerine yer verilmiştir.

Şekil 12: Gelecek Bir Yıl İçinde Planlanan Yatırım Oranı (%)

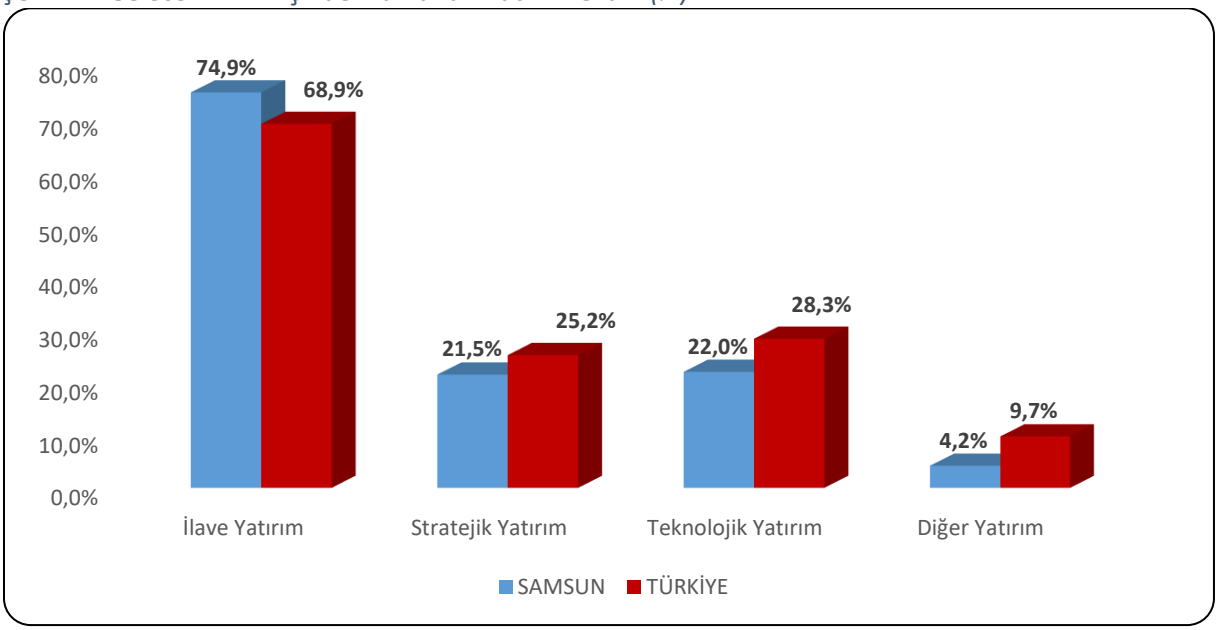

Kaynak: İPA 2019

Gelecek bir yıl içinde yatırım yapmayı planlayan işletmeler yatırım türlerine göre incelendiğinde; Samsun ilinde yatırım yapmayı planlayan 20+ çalışanı olan işletmelerin yüzde 74,9'u ilave yatırım, yüzde 21,5'i stratejik yatırım ve yüzde 22'si teknolojik yatırım yapmayı planlamaktadır. Türkiye

genelinde ise yatırım yapmayı planlayan işverenlerin yüzde 68,9'u ilave yatırım, yüzde 28,3'ü teknolojik yatırım, yüzde 25,2'si stratejik yatırım ve yüzde 9,7'si ise diğer yatırım türlerinde yatırım yapmayı planlamaktadır.

Şekil 13: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşletme Oranı

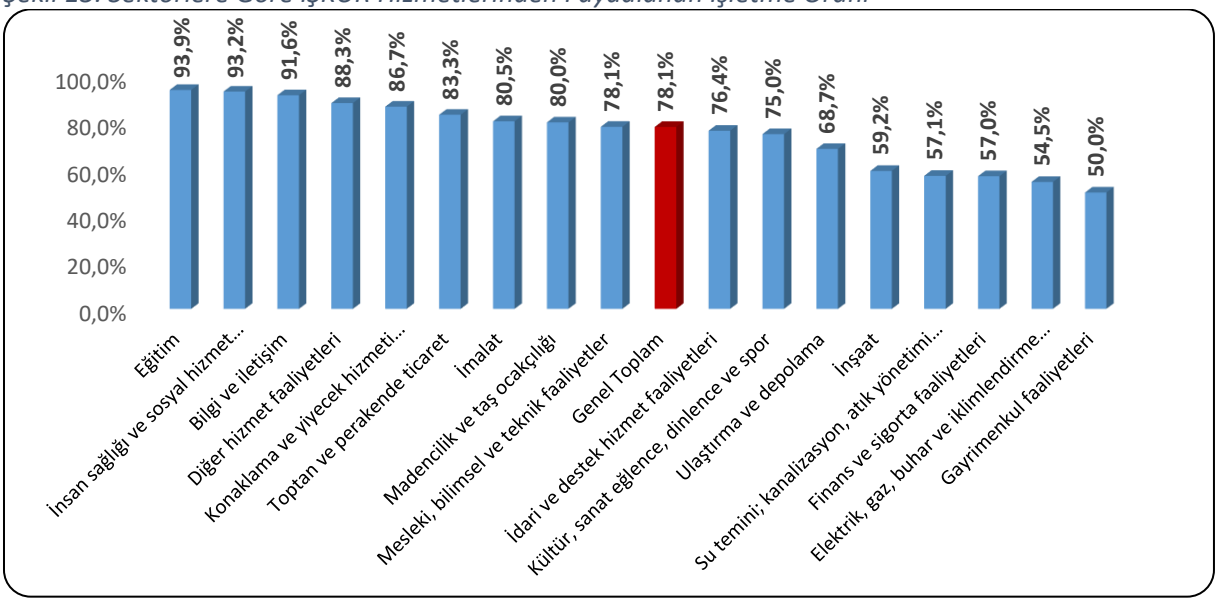

Kaynak: İPA 2019

Şekil 13'de İŞKUR hizmetlerinden son bir yıl içerisinde faydalanma oranları sektörler bazında gösterilmiştir. Türkiye genelinde İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranı yüzde 53,3 seviyesindedir. Samsun ilinde bulunan 20+ istihdamlı işletmelerin yüzde 78,1'i İŞKUR hizmetlerinden faydalanmaktadır. Bu oran Samsun ili için Türkiye ortalamasının üzerinde bulunmaktadır.

Samsun ilinde Eğitim ve İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektöründe yer alan işletmelerin tamamına yakını İŞKUR hizmetlerinden faydalanmaktadır. İlin en çok işletme sayısına sahip sektörü olan Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe ise bu oran il geneli olan yüzde 78,1'in üzerinde yüzde 83,3 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Tablo 10: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşletmelerin, Hizmetlerimize Göre Oranları

Sektörler	Çalışanlara Yönelik Eğitim	Danışmanlık ve Yönlendirme	Eleman Talebi	İEP	KÇÖ	Kurs	Teşvik
Toptan ve perakende ticaret	0,4%	81,2%	53,4%	49,6%	1,3%	0,4%	34,2%
İmalat	3,4%	74,7%	66,5%	64,1%	1,9%	6,8%	34,5%
İnşaat	0,9%	80,2%	29,2%	25,5%	0,0%	0,9%	31,1%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	0,0%	75,3%	58,8%	47,1%	1,2%	0,0%	28,2%
Eğitim	0,0%	73,9%	60,9%	71,7%	0,0%	0,0%	37,0%
Ulaştırma ve depolama	2,2%	84,8%	47,8%	45,7%	2,2%	2,2%	30,4%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	0,0%	80,5%	58,5%	70,7%	0,0%	0,0%	41,5%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	2,6%	69,3%	58,9%	48,8%	0,0%	5,1%	28,2%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	0,0%	80,1%	56,0%	52,1%	0,0%	0,0%	39,9%
Diğer hizmet faaliyetleri	0,0%	80,1%	39,7%	53,5%	0,0%	6,6%	33,3%
Bilgi ve iletişim	9,1%	90,9%	54,6%	63,7%	0,0%	0,0%	36,3%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	0,0%	66,7%	33,3%	16,7%	0,0%	0,0%	50,0%
Madencilik ve taş ocakçılığı	0,0%	100,0%	25,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	0,0%	75,0%	50,0%	50,0%	0,0%	0,0%	50,0%
Finans ve sigorta faaliyetleri	0,0%	50,3%	49,7%	0,0%	0,0%	0,0%	25,2%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	0,0%	66,7%	33,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Gayrimenkul faaliyetleri	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Genel Toplam	**1,4%**	**78,1%**	**54,1%**	**51,1%**	**1,0%**	**2,3%**	**33,4%**

Kaynak: İPA 2019

Sektör bazında işverenlerin son bir yıl içerisinde İŞKUR'un hangi hizmetlerinden yararlandığı sorusunun cevabı Tablo 10'da bulunmaktadır.

İŞKUR hizmetlerinden son bir yıl içerisinde faydalanmış olan işletmelerin yüzde 78,1'i İŞKUR'dan Danışmanlık ve Yönlendirme faaliyetinden yararlanmıştır.. İşletmelerin 54,1'i Eleman Talebinde bulunurken yüzde 51,1'i ise İşbaşı Eğitim Programı kapsamında İŞKUR hizmetlerinden faydalanmışlardır.

Çalışma kapsamında Samsun ilinde en fazla işletme sayısına sahip sektör olan Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe işverenlerin yüzde 81,2si İŞKUR'un Danışmanlık ve Yönlendirme hizmetinden faydalanmış, yüzde 53,4'ü Eleman Talebinde bulunmuş ve yüzde 49,6'sı ise İşbaşı Eğitim Programından son bir yıl içerisinde yararlanmıştır. İŞKUR'un sunmuş olduğu çalışanlara yönelik eğitim hizmetlerinden Bilgi ve İletişim sektöründeki işletmelerin son bir yılda yüzde 9,1'i faydalanmıştır.

Tablo 11: İŞKUR'un Desteklemesini İstediğiniz Alanlar

Desteklenmesi İstenilen Alanlar	İşletme Oranı
Yeni Alım Yapılacak Çalışanlar İçin Sigorta Ve Prim Desteği	73,2%
Yeni Alım Yapılacak Çalışanlar İçin Ücret Desteği	65,2%
İşe Uygun Eleman Temini	36,1%
İşbaşı Eğitim Programı	33,8%
Çalışanların Niteliklerinin Artırılması İçin Mesleki Eğitim Desteği Sunulması	13,0%
İşyerime Özel Sektörel Danışmanlık Vermesi	5,4%
Genel Toplam	**100,0%**

Kaynak: İPA 2019

Samsun ilinde İŞKUR'un işletmeleri en fazla hangi alanda desteklemesi gerektiği sorulduğunda; işverenlerin yüzde 73,2'si yeni alım yapılacak çalışanlar için sigorta ve prim desteği cevabını vermiştir. Yeni alım yapılacak çalışanlar için ücret desteği ikinci sırada yer alırken, sonrasında ise İşe uygun eleman temini seçeneği işaretlenmiştir.

Şekil 14: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanmama Nedenleri

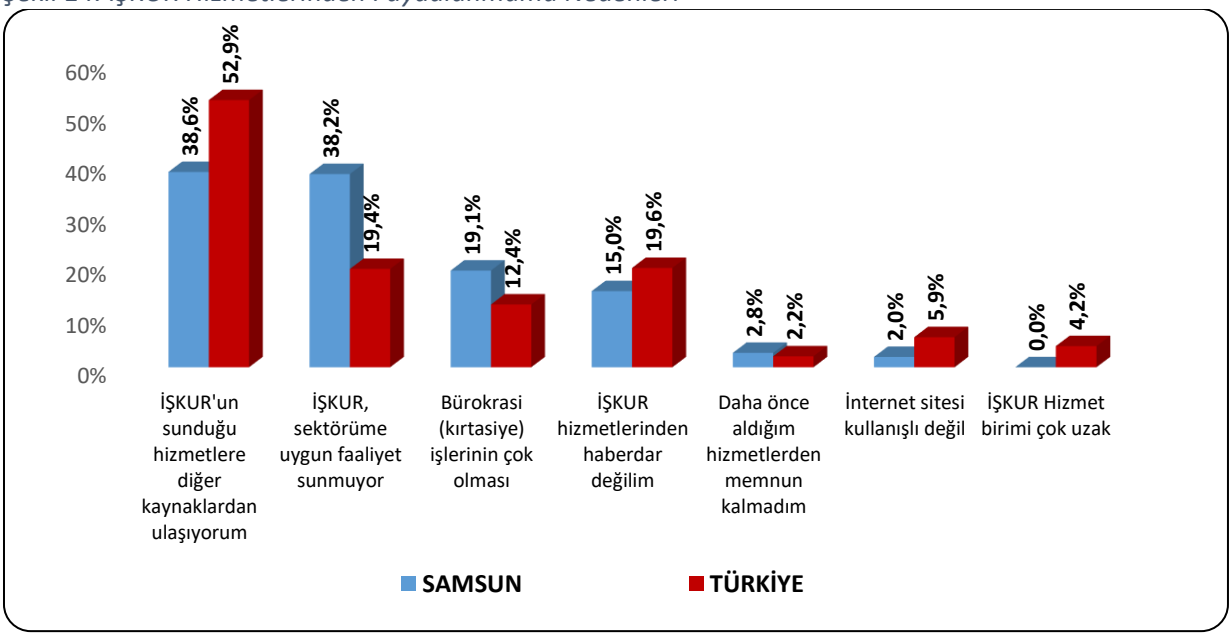

Kaynak: İPA 2019

Samsun ilinde İŞKUR hizmetlerinden faydalanmama nedenlerinde ilk üç sırada, yüzde 38,6 ile İŞKUR'un sunduğu hizmetlere diğer kaynaklardan ulaşılabilmesi, yüzde 38,2 ile İŞKUR'un sektöre uygun faaliyet sunmaması ve yüzde 19,1 ile Bürokrasi (kırtasiye) işlerinin çok olmasını gerekçe gösterilmiştir. Türkiye genelinde ise Samsun ilinde olduğu gibi ilk sırada yüzde 52,9 ile İŞKUR'un sunduğu hizmetlere diğer kaynaklardan ulaşılabilmesi gerekçe gösterilmiştir. Türkiye genelinde hizmetlerden haberdar olmama nedeniyle İŞKUR hizmetlerinden faydalanmıyorum diye işverenlerin oranı Samsun iline göre daha yüksek seviyededir. Samsun ilinde ise İŞKUR, sektörüme uygun faaliyet sunmuyor, Bürokrasi (kırtasiye)

işlerinin çok olması ve Daha önce aldığım hizmetlerden memnun kalmadım işverenlerin oranı Türkiye ortalamasının üzerinde gerçekleşmiştir.

Mevcut İstihdam

Samsun ilinde araştırma kapsamına dahil olan 20+ istihdamlı işletmelerde çalışanların verileri Mevcut İstihdam başlığı altında incelenecektir.

Samsun ilinde 20+ istihdamlı işletmeler için toplam çalışan sayısı 66 bin 893 olarak tespit edilmiştir. Cinsiyet bağlamında ele alındığında ise 46 bin 267 erkek çalışan ve 21 bin 626 kadın çalışan mevcuttur.

Tablo 12: Sektörlere ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı

Sektörler	Kadın Çalışan Sayısı	Erkek Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı
İmalat	5.745	13.565	19.310
Toptan ve perakende ticaret	4.816	9.248	14.063
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	1.869	3.684	5.553
İnşaat	353	4.835	5.188
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	1.746	3.316	5.062
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	2.879	1.628	4.508
Ulaştırma ve depolama	864	3.585	4.449
Eğitim	1.403	890	2.293
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	246	1.245	1.491
Bilgi ve iletişim	488	621	1.109
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	293	788	1.081
Diğer hizmet faaliyetleri	346	652	998
Finans ve sigorta faaliyetleri	411	261	672
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	112	375	487
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	47	388	435
Madencilik ve taş ocakçılığı	4	119	123
Gayrimenkul faaliyetleri	4	66	70
Uluslararası örgütler ve temsilciliklerinin faaliyetleri	0	0	0
Genel Toplam	**21.626**	**45.267**	**66.893**

Kaynak: İPA 2019

Sektörlere göre dağılımda ise; Samsun ilinde çalışanların önemli bir kısmı İmalat ile Toptan ve Perakende Ticaret sektörlerinde istihdam edilmektedir. Toplam çalışanların yüzde 49,9'u bu iki sektörde yer almaktadır.

Kadın istihdamının en fazla olduğu sektör İmalat sektörüdür. İl genelindeki toplam kadın çalışanların yüzde 26,5'i İmalat sektöründe çalışmaktadır. Samsun ilinde kadın çalışan oranının en yüksek olduğu

sektör ise İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörüdür. Eğitimve Finans ve sigorta faaliyetleri sektörlerinde de çalışanlarında yine büyük çoğunluğu kadınlardan oluşturmaktadır.

Türkiye genelinde İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri, Eğitim ve Uluslararası örgütler ve temsilciliklerinin faaliyetleri sektörlerinde kadın çalışan sayısının erkeklerden daha fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 13: Meslek Grupları ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları

Meslek Grupları	Kadın Çalışan Sayısı	Erkek Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı
Hizmet Ve Satış Elemanları	4.747	7.685	12.432
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	3.075	7.691	10.766
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	2.936	7.611	10.548
Sanatkârlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	1.439	7.969	9.408
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	4.397	4.105	8.502
Profesyonel Meslek Mensupları	3.494	4.087	7.581
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	1.161	4.367	5.528
Yöneticiler	331	1.509	1.840
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	45	242	287
Genel Toplam	**21.626**	**45.267**	**66.893**

Kaynak: İPA 2019

Meslek grubu bazında çalışan sayıları incelendiğinde en fazla çalışanı olan meslek grubu Hizmet ve Satış elemanlarıdır. Toplam çalışanlar içerisinde Hizmet ve Satış elemanlarının oranı yüzde 18,6 seviyesindedir. Samsun ilindeki kadın çalışanların yüzde 21,9'u; erkek çalışanları ise yüzde 17'si bu meslek grubunda bulunmaktadır. İkinci sırada ise Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar yer almakta ve toplam çalışanların yüzde 16,1'i bu meslek grubunda istihdam edilmektedir. Üçüncü sırada ise yüzde 15,8 oran ile Nitelik Gerektirmeyen Meslekler meslek grubu yer almaktadır.

Samsun ilinde Hizmet Ve Satış Elemanları en fazla kadın çalışan sayısına sahip meslek grubudur. Erkek çalışan sayısının en fazla olduğu meslek grubu ise Sanatkârlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlardır.

Tablo 14: En Fazla Çalışanı Olan Meslekler

Toplam	Kadın	Erkek
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	Şoför-Yük Taşıma
Satış Danışmanı / Uzmanı	Satış Danışmanı / Uzmanı	Satış Danışmanı / Uzmanı
Temizlik Görevlisi	Fındık İşleme Isçısı	Temizlik Görevlisi
Garson (Servis Elemanı)	Temizlik Görevlisi	Garson (Servis Elemanı)
Büro Memuru (Genel)	Makineci (Dıkıs)	Güvenlik Görevlisi
Şoför-Yük Tasıma	Kasiyer	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi
Kasiyer	Büro Memuru (Genel)	Şoför (Yolcu Tasıma)
Fındık İşleme Isçısı	Garson (Servis Elemanı)	Büro Memuru (Genel)
Reyon Görevlisi	Hemşire	İşletmeci
Büro Isçısı	Konfeksiyon Isçısı	Reyon Görevlisi

Kaynak: İPA 2019

Tablo 14'te ise Samsun ilinde cinsiyet bazında en fazla çalışanı olan meslekler görülmektedir. Toplam çalışan sayısının en fazla olduğu meslekler sırasıyla Çagrı Merkezi Müsterı Temsılcısı, Satış Danışmanı / Uzmanı ve Temızlık Görevlısı meslekleridir. Kadın çalışan sayısının en fazla olduğu ilk üç meslek Çağrı merkezi Müşteri Temsilcisi, Satış Danışmanı / Uzmanı ve Fındık İşleme Isçısı; Erkek çalışan sayısının ne fazla olduğu ilk üç meslek ise Şoför-Yük Taşıma, Satış Danışmanı / Uzmanı ve Temizlik Görevlisi meslekleridir.

Şekil 15: İşletmelerde İnsan Kaynakları Sorumlu İstihdamı

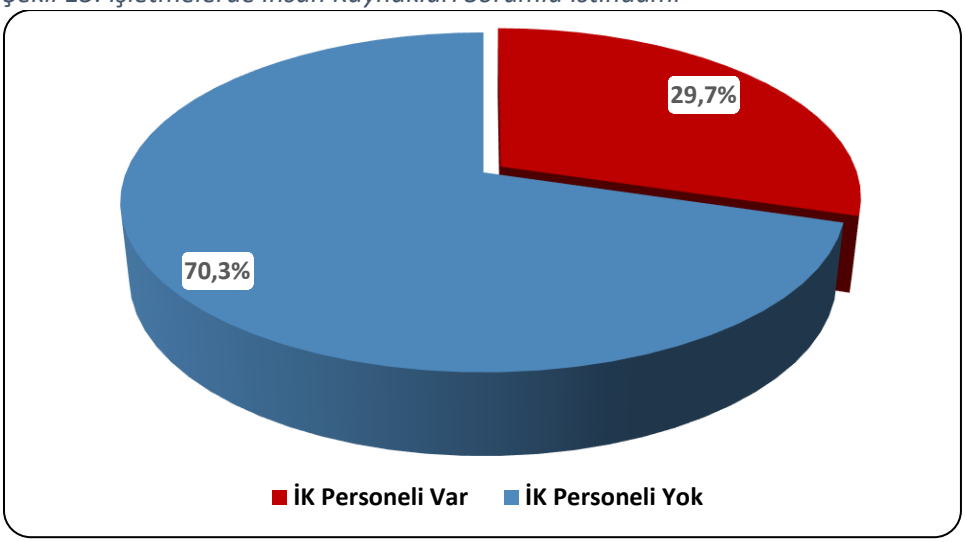

Kaynak: İPA 2019

Şekil 15'te görüldüğü üzere Samsun ilinde araştırma kapsamında yer alan işletmelerin yalnızca yüzde 29,7'sinde İnsan Kaynaklarından sorumlu personel bulunmaktadır. Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe bu oran yüzde 26,3, İnşaat sektöründe yüzde 18,4 ve İmalat sektöründe ise yüzde 39,1 seviyesindedir.

Şekil 16: Genç (15-24 yaş) Personel Seçiminde Aranan Kriterlerin Dağılımı

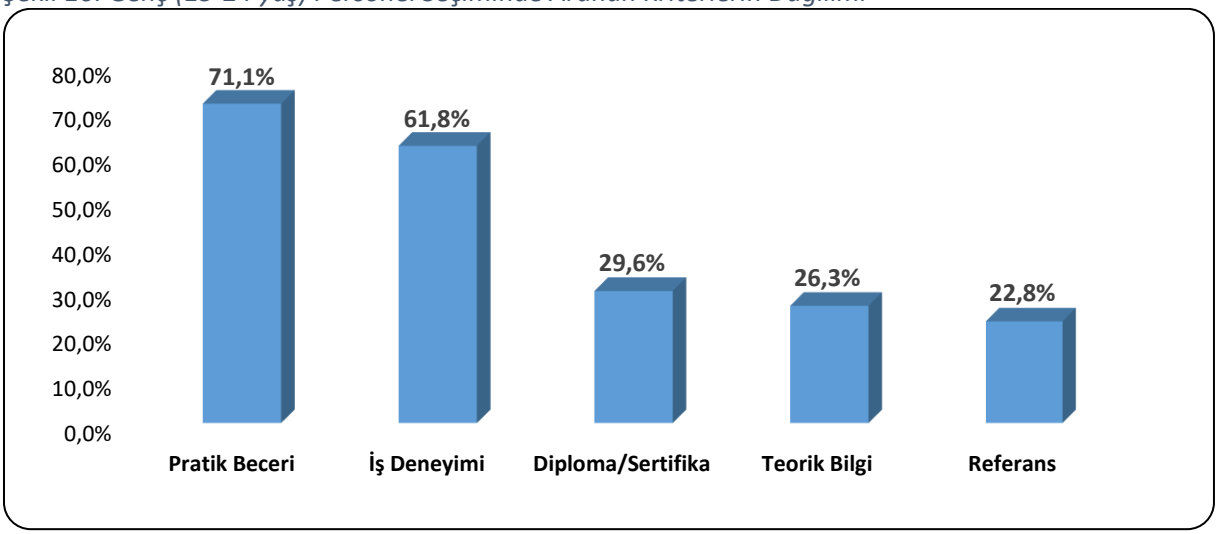

Kaynak: İPA 2019

Samsun ilinde 20+ çalışanı olan işletmeler genç personel seçerken aradıkları kriterler incelenmiştir. İşverenlerin yüzde 71,1'i Pratik Beceri, yüzde 61,8'i İş deneyimi ve yüzde 29,6'sı ise Diploma/Sertifika aramaktadır.

Türkiye genelinde ise en yüksek tercih edilen kriter, Samsun ilinde olduğu gibi yüzde 72,6 ile Pratik Beceri kriteridir. Bunu sırasıyla yüzde 64,7 ile İş Deneyimi ve yüzde 35,7 ile Diploma / Sertifika kriterleri izlemektedir. Geçtiğimiz yıl olduğu gibi bu yılki sonuçlarda göstermektedir ki Pratik Beceri kriteri hem Samsun ilinde hem de Türkiye genelinde genç personel seçerken en çok aranan kriterdir.

AÇIK İŞLER

Açık işler; işgücü piyasasında işverenlerin ihtiyaçlarını ortaya koyan, gerek meslek gerekse talep edilen beceri ve eğitim düzeyi bilgisini elde etmek suretiyle açılacak olan mesleki eğitim kursları, işverenlere verilmesi muhtemel teşvikler ve iş arayanları doğru mesleklere yöneltmek anlamında alınacak kararları etkileyen önemli verileri içermektedir.

Çalışma kapsamında işletmelere ziyaret esnasında açık işlerinin bulunup bulunmadığı ve açık iş bulunan mesleklerin yanında, bu meslekte cinsiyet tercihlerinin olup olmadığı, engelli çalışan tercih edip edemeyecekleri, açık iş olan meslekler için talep edilen asgari eğitim düzeyi, aranan beceriler, açık işleri hangi kanallar ile aradıkları sorulmuştur. Bu başlık altında açık iş kapsamında derlenen veriler incelenecektir.

Tablo 15: Sektörlere Göre Açık İş Sayısı, Açık İş Oranı ve Açık İşi Olan İşletme Oranı

Sektörler	Açık İş Sayısı	Açık İş Oranı	Açık İşi Olan İşletme Oranı
İmalat	346	1,8%	20,3%
Toptan ve perakende ticaret	118	0,8%	14,9%
Bilgi ve iletişim	80	6,7%	16,5%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	75	1,3%	20,4%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	63	1,2%	13,7%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	41	0,9%	20,5%
Diğer hizmet faaliyetleri	33	3,2%	17,7%
İnşaat	26	0,5%	4,5%
Ulaştırma ve depolama	13	0,3%	10,4%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	9	0,8%	18,8%
Eğitim	7	0,3%	10,2%
Finans ve sigorta faaliyetleri	4	0,6%	28,7%
Madencilik ve taş ocakçılığı	2	1,6%	20,0%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	2	0,5%	14,3%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	1	0,1%	9,1%
Genel Toplam	**820**	**1,2%**	**14,8%**

Kaynak: İPA 2019

Samsun ili İşgücü Piyasası Araştırması sonucunda açık işi olan 170 işletmede 820 açık iş tespit edilmiştir. Samsun ilinde açık iş sayısı en fazla olan sektör İmalat sektörüdür. Toplam 820 kişilik açık işin yüzde 42,2'sine tekabül eden 346 kişilik kısmı, İmalat sektöründeki işverenlerden gelmiştir. Açık işlerin fazla olduğu diğer sektörler ise Toptan ve perakende ticaret, Bilgi ve iletişim ve Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektörleridir.

Açık iş oranı; açık iş sayısının, açık iş sayısı ve mevcut istihdam sayısının toplamına oranlanması suretiyle elde edilmektedir. Tablo 15'den de görüleceği üzere Samsun ilinde açık iş oranı yüzde 1,2 olarak tespit edilmiştir. Türkiye genelinde araştırma döneminde açık iş oranı yüzde 1,5 olarak tespit edilmiştir. Samsun ilindeki açık iş oranı Türkiye ortalamasının altındadır. Samsun ilinde açık iş oranının en yüksek olduğu sektör ise yüzde 6,7 ile Bilgi ve İletişim sektörü olarak tespit edilmiştir.

Samsun ilinde araştırma kapsamına giren 20+ istihdamlı işletmelerin yüzde 14,8'inde açık iş bulunmaktadır. Bu oran Türkiye ortalamasının altında olup Türkiye geneli için açık işi olan işletme oranı yüzde 18,4 olarak gerçekleşmiştir.

Şekil 17: Açık İşlerde Cinsiyet Tercihi

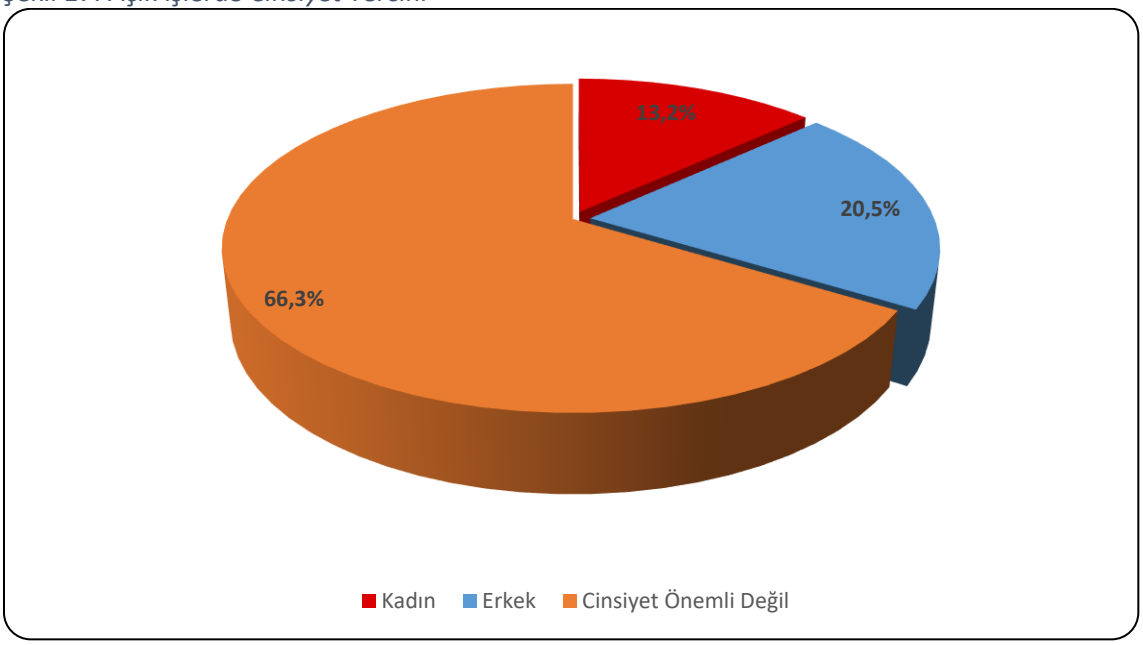

Kaynak: İPA 2019

Şekil 17'de Samsun ilinde araştırma sonucunda elde edilen açık işlerde 20+ çalışanı bulunan işletmelerin cinsiyet tercihleri gösterilmektedir. Samsun ilinde işverenler açık işlerin yüzde 66,3'ünde cinsiyetin önemli olmadığını belirtirken, bu oran Türkiye genelinde yüzde 59,1 olarak gerçekleşmiştir. Kadın işgücü istihdam etme eğilimi ise Türkiye genelinde yüzde 8,8 iken, Samsun ilinde yüzde 13,2 olarak gerçekleşmiştir. Türkiye genelinde işverenlerin yüzde 32,1'i açık işlerinde erkek tercih edeceklerini belirtmiştir. Samsun ilinde ise işverenlerin yüzde 20,5'i mevcut açık işlerinde erkek tercih etmektedir.

Türkiye genelinde çalışan sayısı içinde kadınların payı düşük iken, işverenlerin büyük bir kısmı mevcut açık işlerinde istihdam edecekleri kişinin cinsiyetinin önemli olmadığını belirtmiştir. Bu durum kadın istihdamının artması konusunda önem arz etmektedir.

Şekil 18: Açık İşlerin Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

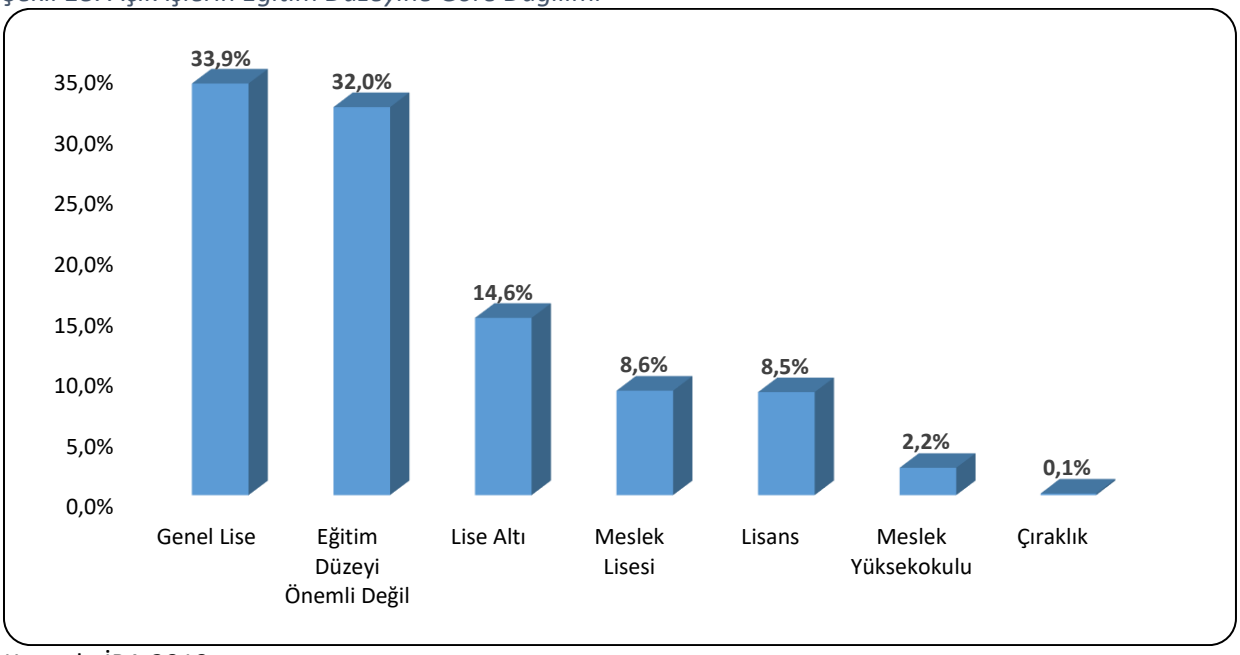

Kaynak: İPA 2019

İşverenlere mevcut açık işleri için aradıkları asgari eğitim düzeyi sorulmuştur. Samsun ilindeki açık işlerin yüzde 33,9'unda işverenler Genel Lise düzeyinde eğitimli kişi talep etmiştir. Açık işlerin yüzde 32'sinde ise eğitim düzeyinin önemli olmadığı işverenlerce belirtilmiştir.

Şekil 19: Açık İşlerin Cinsiyet ve Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

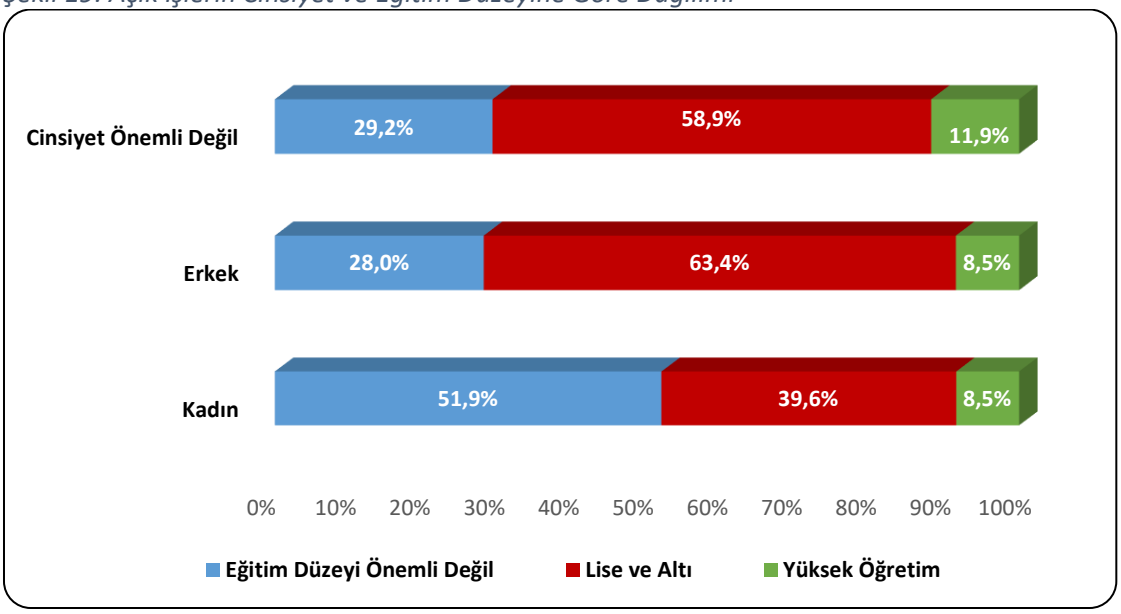

Kaynak: İPA 2019

Şekil 19'da açık işlerin cinsiyete ve eğitim düzeyine göre dağılımı görülmektedir. Cinsiyetin önemli olmadığı açık işlerde, yüzde 58,9 oranında lise altı eğitim düzeyi istenmektedir. Cinsiyetin önemli olmadığı açık işlerde yüzde 11,9 oranında yüksek öğretim seviyesi talep edilirken ve yüzde 29,2 oranında ise herhangi bir eğitim düzeyi talep edilmemiştir. Erkeklerin tercih edildiği açık işlerde yüzde

28 oranında, kadınların tercih edildiği açık işlerde ise yüzde 51,9 oranında eğitim düzeyinin önemli olmadığı belirtilmiştir.

Şekil 20: Açık İşlerde Engelli Çalıştırma Durumu

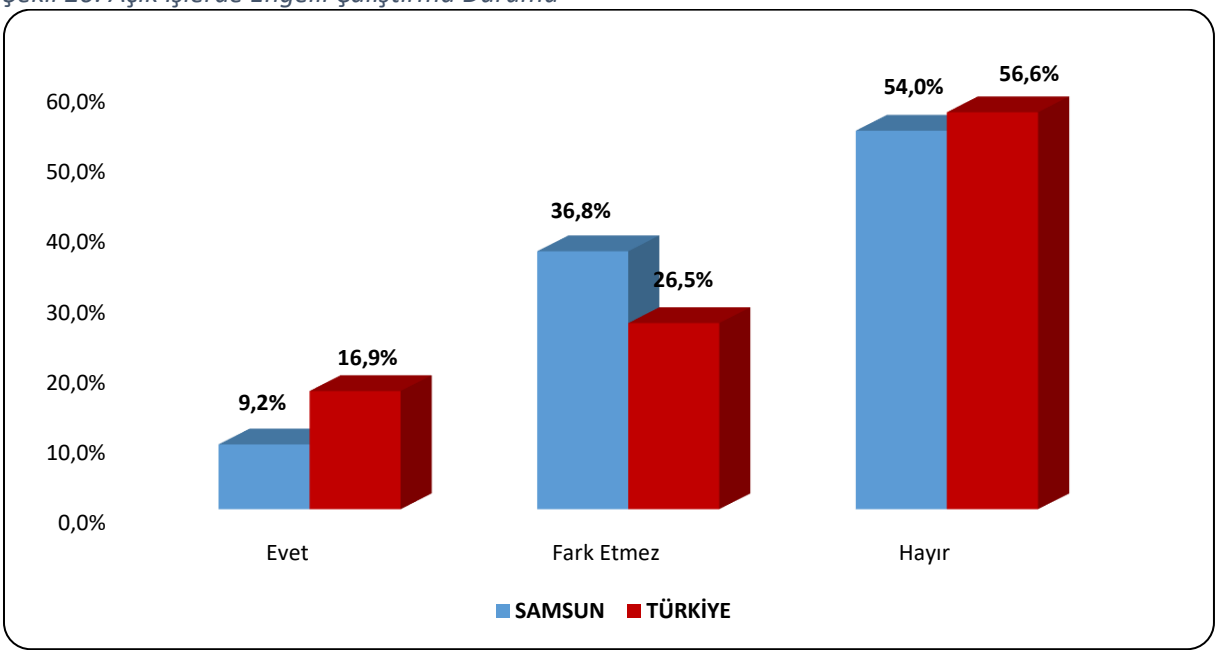

Kaynak: İPA 2019

Açık iş olan mesleklerde engelli çalıştırılmak istenmesi durumu incelendiğinde; Samsun ilinde açık işlerin yüzde 9,2'sinde işverenler engelli tercih edebileceklerini belirmiştir. İstihdam edeceğim kişi için engel durumu olup olmaması farketmez şeklinde yanıt verilen açık iş oranı yüzde 36,8 seviyesindedir. Yani açık işler açısından genel değerlendirmede araştırma dönemindeki mevcut açık işlerin yüzde 46'sında engelli bireyler istihdam edilebilir.

Türkiye genelinde ise yüzde 16,9 oranında evet, yüzde 26,5 oranında farketmez denmiştir. Araştırma dönemindeki açık işlerin yüzde 43,4'ü için işverenler engelli tercih edebileceğini söylemiştir. Samsun ilinde Türkiye geneline göre açık işler için engelli işçi çalıştırma eğiliminin daha yüksek oranda olduğu gözlemlenmiştir.

Şekil 21: Açık İşlerin Arama Kanallarına Göre Dağılımı

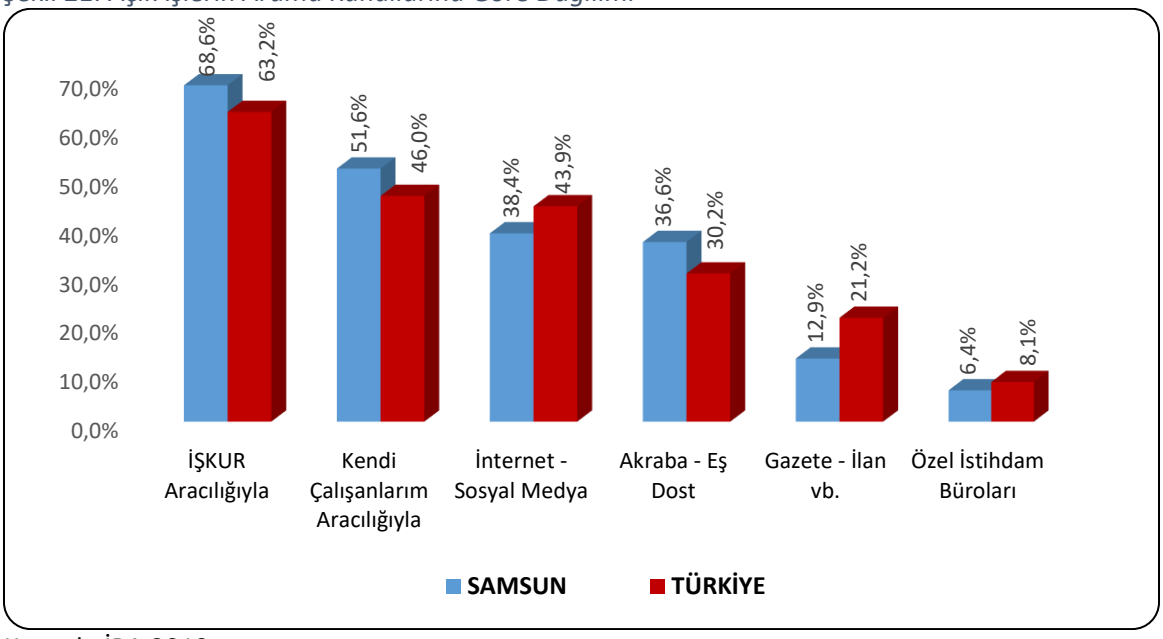

Kaynak: İPA 2019

Açık işlerin hangi arama kanalı ile işgücü piyasasına sunulduğu özellikle İŞKUR için önemli bir konuyu oluşturmaktadır. Piyasadaki açık işlerin Kuruma kazandırılması yoluyla daha çok kişiyi işe yerleştirmek için hangi beceri ve eğitim düzeylerinin talep edildiğinin bilinmesi açılacak olan aktif işgücü programlarının etkinliği açısından önem arz etmektedir.

Şekil 21'de Samsun ili ve Türkiye genelinde karşılaştırmalı olarak açık işlerin arama kanalına göre dağılımı mevcuttur. Samsun ilinde 20+ istihdamlı işletmelerden alınan açık işlerin yüzde 68,6 gibi büyük bir oranı İŞKUR aracılığıyla aranmaktadır. Bu oran Türkiye geneli için yüzde 63,2 olarak gerçekleşmiştir. Samsun ilinde ikinci sırada yüzde 51,6 ile Kendi Çalışanlarım aracılığı ile arama kanalı kullanılmıştır. Üçüncü sırada ise yüzde 38,4 ile İnternet-Sosyal Medya arama kanalı kullanılmıştır.

Tablo 16: Cinsiyete Göre Açık İşlerde Talep Edilen Becerilerin Öncelik Sıralaması

Beceri	Kadın	Erkek	Cinsiyet Önemli Değil	Genel Toplam
Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe	1	1	1	1
Takım Çalışması	3	2	3	2
İletişim ve İfade Yeteneği	2	5	2	3
Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	4	3	4	4
İkna Kabiliyeti ve Pazarlama Gücü	5	8	5	5
Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	7	4	7	6
Bilgisayar Kullanımı	6	7	6	7
Analitik Düşünebilme	8	6	9	8
Yenilikçi Düşünce Yeteneği	9	9	8	9
Yabancı Dil	-	10	10	10

Kaynak: İPA 2019

Samsun ilinde cinsiyete göre açık işlerde talep edilen becerilerin öncelik sıralaması incelendiğinde, Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe becerisi ilk sırada yer almaktadır. Yine hem kadınlarda hem de erkeklerde Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe en öncelikli talep edilen beceridir. Kadınların tercih edildiği açık işlerde ise ikinci sırada İletişim ve İfade Yeteneği becerisi aranmaktadır. Samsun ilinde, Yabancı dil becerisi ile yenilikçi düşünce yeteneği becerileri araştırma dönemindeki açık işler için işverenler tarafından sonuncu sırada aranmaktadır.

Tablo 17: Meslek Gruplarına Göre Açık İş Sayısı ve Açık İş Oranı

Meslek Grupları	Toplam Açık İş Sayısı	Açık İş Oranı
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	232	2,1%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	196	2,3%
Hizmet Ve Satış Elemanları	127	1,0%
Sanatkârlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	97	1,0%
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	68	1,2%
Profesyonel Meslek Mensupları	59	0,8%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	32	0,3%
Yöneticiler	5	0,3%
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	4	1,4%
Silahlı Kuvvetlerle İlgili Meslekler	0	0,0%
Genel Toplam	**820**	**1,2%**

Kaynak: İPA 2019

Samsun ilinde açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla açık işin Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar meslek grubunda olduğu tespit edilmiş olup, toplam açık işler

içerisinde bu meslek grubunun payı yüzde 28,2'dir. İkinci sırada ise Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar meslek grubu bulunmaktadır.

Samsun ili için tespit edilen yüzde 1,2'lik açık iş oranı meslek grupları bazında da değerlendirildiğinde, açık iş oranının en yüksek olduğu meslek grubu yüzde 2,3 ile Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar meslek grubudur. Daha sonra ise Açık iş oranı bakımından sırasıyla Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar ile Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları meslek grupları gelmektedir.

Tablo 18: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları

Meslek Grubu	Akraba - Eş Dost	Gazete - İlan vb.	İnternet - Sosyal Medya	İŞKUR Aracılığıyla	Kendi Çalışanlarım Aracılığıyla	Özel İstihdam Büroları
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	61,1%	6,2%	6,2%	86,3%	71,2%	12,4%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	24,7%	15,7%	74,4%	60,7%	57,6%	1,0%
Hizmet Ve Satış Elemanları	37,9%	17,7%	40,3%	69,4%	41,1%	1,6%
Sanatkârlar Ve Ilgınlı İşlerde Çalışanlar	30,5%	15,8%	6,3%	80,0%	56,9%	15,8%
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	18,2%	12,1%	57,6%	37,9%	19,7%	3,0%
Profesyonel Meslek Mensupları	19,0%	10,3%	70,7%	48,3%	19,0%	1,7%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	29,0%	22,6%	35,5%	71,0%	29,0%	0,0%
Yöneticiler	0,0%	20,0%	100,0%	20,0%	0,0%	20,0%
Genel Toplam	**36,6%**	**12,9%**	**38,4%**	**68,6%**	**51,6%**	**6,4%**

Kaynak: İPA 2019

Meslek gruplarına göre açık işlerin aranma kanalları değerlendirilecek olursa; İŞKUR'un en yüksek oranda kullanıldığı meslek grupları Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar, Sanatkârlar Ve Ilgınlı İşlerde Çalışanlar, Nitelik Gerektirmeyen Meslekler ile Hizmet Ve Satış Elemanları olmuştur. Çoğu meslek grubunda açık işler için İŞKUR arama kanalı olarak işverenler için ilk sırada tercih edilmiştir.

Tablo 19: Açık İş Olan Mesleklerden İstenen Becerilerde Öncelik Sıralaması

Meslekler	Bilgisayar kullanımı	Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	İletişim ve İfade Yeteneği	Proje Tabanlı Çalışma	Satış ve Pazarlama Becerisi	Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	Takım Çalışması	Yabancı Dil	Yeterli Mesleki, Teknik Bilgi ve Tecrübe
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	3	-	-	1	-	2	-	4	5	-
Makineci (Dıkıs)	-	2	6	5	4	-	4	3	-	1
Garson (Servis Elemanı)	5	4	6	1	-	7	8	3	9	2
Düz Dıkıs Makineci	-	3	-	-	-	-	-	2	-	1
Konfeksiyon Isçısı	-	3	-	-	-	-	-	2	-	1
Satış Danışmanı / Uzmanı	4	8	6	1	5	2	4	3	-	7
Fındık İşleme Isçısı	-	3	-	-	-	-	-	1	-	2
Müşteri Hizmetleri Satış Ve Hizmet Yatkılısı	1	-	-	3	-	-	2	-	-	-
Pazarlamacı	-	6	-	2	6	1	3	5	-	4
Tıbbı Sekreter	-	-	-	1	-	2	-	3	-	-

Kaynak: İPA 2019

Tablo 19'da Samsun ilinde açık işi olan meslekler özelinde talep edilen becerilerin öncelik sıralaması bulunmaktadır. Çagrı Merkezı Müsterı Temsılcısı, Garson (Servis Elemanı), Satış Danışmanı / Uzmanı ve Tıbbı Sekreter mesleklerinde aranan becerilerde ilk sırada İletişim ve İfade Yeteneği ön plana çıkmaktadır.

Makineci (Dıkıs), Düz Dıkıs Makineci, Konfeksiyon Isçısı mesleklerinde Yeterli Mesleki, Teknik Bilgi ve Tecrübe ilk sırada aranmaktadır. Fındık İşleme Isçısı mesleği için ilk sırada Takım çalışması, Müşteri Hizmetleri Satış Ve Hizmet Yatkılısı için ise ilk sırada aranan beceri Bilgisayar Kullanımı ve Pazarlamacı için ilk sırada Satış ve Pazarlama Becerisi yer almaktadır.

Tablo 20: Cinsiyet Bazında En Çok Açık İş Olan Meslekler

Kadın	Erkek	Cinsiyet Önemli Değil	Genel Toplam
Makineci (Dıkıs)	Şekerleme İmal Isçısı (Elle)	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi
Fındık İşleme Isçısı	Dokuma Konfeksiyon Makineci	Makineci (Dıkıs)	Makineci (Dıkıs)
Tıbbı Sekreter	Torba Ve Çuval Dikme Makinesi Isçısı	Düz Dıkıs Makineci	Garson (Servis Elemanı)
Garson (Servis Elemanı)	Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	Garson (Servis Elemanı)	Düz Dıkıs Makineci
Ön Muhasebeci	Garson (Servis Elemanı)	Konfeksiyon Isçısı	Konfeksiyon Isçısı
Kalite Kontrolcü-Tekstil	Aşçı	Müşteri Hizmetleri Satış Ve Hizmet Yatkılısı	Satış Danışmanı / Uzmanı
Ebe	Sevkiyat Görevlisi	Satış Danışmanı / Uzmanı	Müşteri Hizmetleri Satış Ve Hizmet Yatkılısı
Hasta Danışmanı	Kurye	Hasta Ve Yaslı Bakım Elemanı	Fındık İşleme Isçısı
Kasiyer	Nc/Cnc Tezgâh Operatörü	Kalite Kontrolcü (Giyim Üretimi)	Tıbbı Sekreter
Satış Danışmanı / Uzmanı	Seyahat Servis Elemanı (Host/Hostes/Otobüs-Tren)	Hemşire	Pazarlamacı

Kaynak: İPA 2019

Samsun ilinde en fazla açık iş olan meslekler; Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi, Makineci (Dıkıs), Garson (Servis Elemanı), Düz Dıkıs Makineci, Konfeksıyon Isçısı, Satış Danışmanı / Uzmanı, Müşteri Hizmetleri Satış Ve Hizmet Yatkılısı, Fındık İşleme Isçısı, Tıbbı Sekreter, Pazarlamacı meslekleridir. İşverenlerin açık işlerinde kadın işgücü tercihinde bulundukları açık iş sayısı en fazla olan üç meslek ise Makineci (Dıkıs), Fındık İşleme Isçısı ve Tıbbı Sekreter meslekleridir. Açık işlerde erkek işgücü tercihinin olduğu ve açık iş sayısının en fazla olduğu üç meslek Şekerleme İmal Isçısı (Elle), Dokuma Konfeksiyon Makineci, Torba Ve Çuval Dikme Makinesi İsçisi; cinsiyetin önemli olmadığı açık işlerde ise Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi, Makineci (Dıkıs), Düz Dıkıs Makineci meslekleridir.

TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

Araştırma kapsamında işverenlere son 1 yıl içerisinde hangi mesleklerde eleman temininde güçlük çektikleri, temininde güçlük çektikleri eleman sayısı ve bunun nedenleri sorulmuştur. Derlenen verilerle Samsun ili işgücü piyasasının talep kısmını daha net görmek hedeflenmektedir. İşverenlerin karşılamakta güçlük çektiği mesleği, sayısını ve hangi nedenlerden ötürü aradığı çalışanı temin edemediğini bilmek, ilin istihdam politikasına da yön vereceğinden araştırmanın temininde güçlük çekilen meslekler bölümü önemli bilgiler içermektedir. Bu kapsamda bu bölümde temininde güçlük çekilen meslekler, sektörler ve meslek grupları bazında incelenecektir.

Araştırma kapsamında yapılan ziyaretler sonucu Türkiye genelinde 22 bin 626 işletmede (20+ istihdamlı) eleman temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. Samsun ilinde ise 20+ istihdamlı 257

işletme temininde güçlük çekilen meslekler olduğunu ifade etmiştir. Samsun ilindeki işletmelerin yüzde 22,4'ü son bir yıl içerisinde eleman temininde güçlük çektiğini belirtirken ülke genelinde bu oran yüzde 23,3 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Samsun ilinde eleman temininde güçlük çeken işletmeleri sektörel olarak incelediğimizde; Gayrimenkul faaliyetleri sektöründe bulunan işletmelerin son bir yıl içerisinde eleman temininde güçlük çekmedikleri dikkat çeken bir husus olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun yanı sıra eleman temininde güçlük çeken işletme sayısının en fazla olduğu sektörler İmalat Toptan ve perakende ticaret ve Konaklama ve Yiyecek hizmetleri sektörleridir.

Tablo 21: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı

Sektörler	Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayısı
İmalat	512
Toptan ve perakende ticaret	132
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	73
İnşaat	52
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	37
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	30
Ulaştırma ve depolama	24
Diğer hizmet faaliyetleri	12
Eğitim	9
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	8
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	3
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	2
Finans ve sigorta faaliyetleri	2
Madencilik ve taş ocakçılığı	2
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	1
Bilgi ve iletişim	1
Gayrimenkul faaliyetleri	0
Genel Toplam	**901**

Kaynak: İPA 2019

Samsun ilinde 901 kişilik işgücü temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. Temininde güçlük çekilen kişi sayıları sektör bazında incelendiğinde, özellikle İmalat sektörü ön plana çıkmaktadır. Samsun ilinde temininde güçlük çekilen elemanların yüzde 56,8'i bu sektörde gerçekleşmiştir. Bunun dışında, Toptan ve perakende ticaret ve Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektörleri de eleman temininde güçlük çekmede ön plana çıkan diğer sektörlerdir.

Şekil 22: Temininde Güçlük Çekilen Kişilerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı

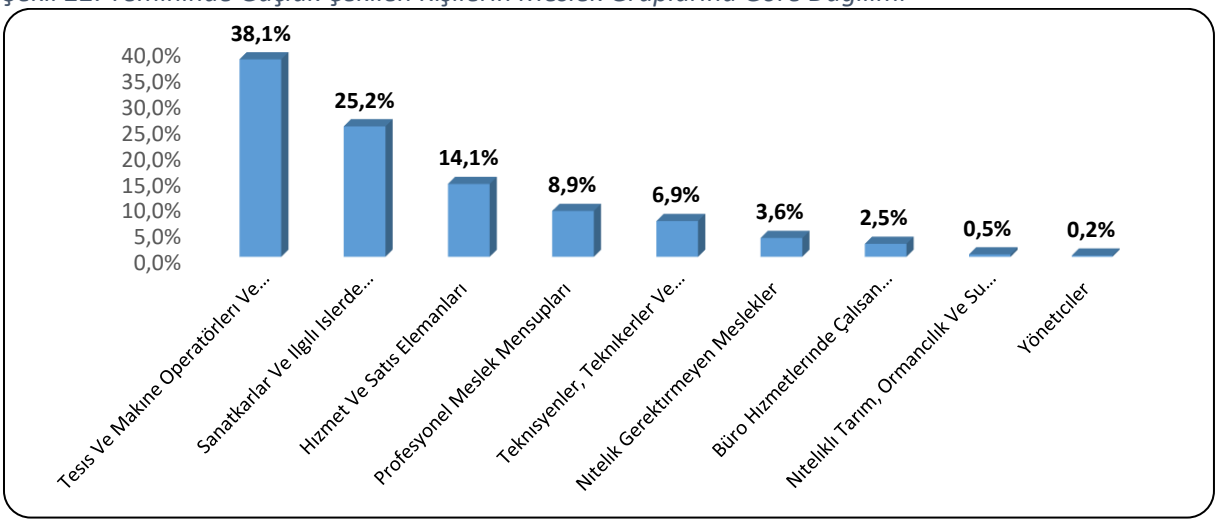

Kaynak: İPA 2019

Samsun ilinde meslek gruplarına göre temininde güçlük çekilen kişilere bakıldığında en çok 343 kişi ile Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubunda yer aldıkları görülmektedir. Eleman temininde güçlük çekilen kişilerin yüzde 38,1'i bu meslek grubunda yer almaktadır.

Türkiye genelinde de Samsun ilinde olduğu gibi Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubu temininde güçlük çekilen eleman sayısında birinci sırada bulunmaktadır. Türkiye genelinde temininde güçlük çekilen meslekler içerisinde ilgili meslek grubunun payı yüzde 30,7 seviyesindedir.

Tablo 22: Mesleklere Göre TGÇM Dağılımı

TGÇM	Eleman Sayısı
Düz Dıkıs Makineci	102
Makineci (Dıkıs)	89
Garson (Servis Elemanı)	47
Dıkıs Makinesi Operatörü-Kumaş	36
Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	29
Aşçı	24
Cnc Freze Tezgâhı Operatörü	23
Dokuma Konfeksiyon Makineci	22
Fındık Kırma Isçısı	20
Satış Danışmanı / Uzmanı	18
Diğer	491
Toplam	**901**

Kaynak: İPA 2019

Samsun ilinde temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında ilk sırada 102 kişi ile Düz Dikiş Makineci mesleği yer almaktadır. Bu mesleğin ardından sırasıyla 89 kişi ile Makineci(Dikiş) ve 47 kişi ile Garson(Servis Elemanı) meslekleri gelmektedir.

Geçtiğimiz yıl gerçekleştirilen araştırma sonuçlarına göre temininde güçlük çekilen ilk on meslekle bu yılki araştırma sonuçlarını kıyasladığımızda; Makineci (Dikiş), Garson(Servis Elemanı) ve Satış Danışmanı/Uzmanı mesleklerinin yine ilk sıralarda yer aldıkları görülmektedir. Samsun ilinde söz konusu meslekler, önceki yıllarda olduğu gibi temininde güçlük çekilen meslekler arasında yer almaya devam etmektedirler.

Makineci(Dikiş), Garson(Servis Elemanı) ve Satış Danışmanı / Uzmanı gibi mesleklerinin aynı zamanda açık işi en çok olan meslekler arasında yer alması, ilin istihdam politikalarına yön vermesi adına önemli bir bilgidir.

Şekil 23: TGÇM Nedenlerinin Dağılımı

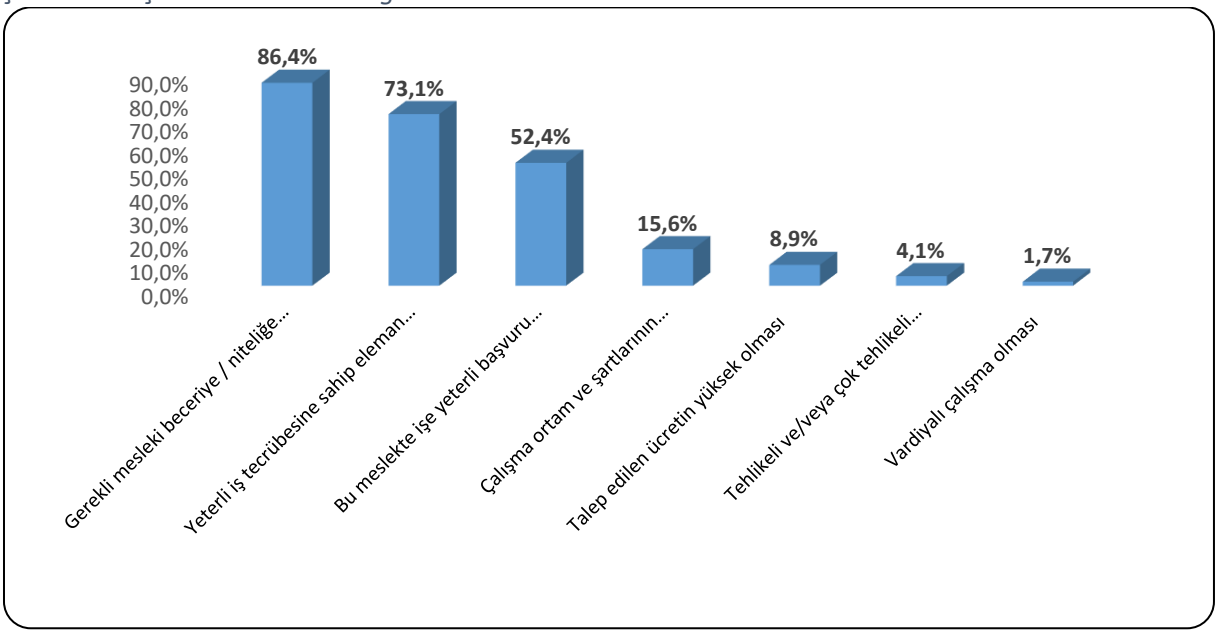

Kaynak: İPA 2019

Samsun ilinde temininde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında ilk sırada Gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması yer almaktadır. Türkiye geneli 20+ istihdamlı işletmelerin TGÇM Nedenleri Dağılımında da ilk sırada Gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması yer almaktadır.

Mesleklere göre TGÇM dağılımı incelendiğinde, açık işi en çok olan mesleklerle temininde güçlük çekilen mesleklerin benzerlik gösterdiği görülmektedir. TGÇM nedenlerinin dağılımına bakıldığında ise ilk sırada Gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması gelmektedir. Eleman temininde güçlük çekilen bu nedeni ortadan kaldırmaya yarayacak doğru aktif işgücü politikaları üretilip, mevcut açık işler için aranan yeterli iş tecrübesine sahip bireyler sağlandığında işgücü talep ve arzı dengelenmiş olacaktır.

Tablo 23: Mesleklere Göre TGÇM Nedenleri

Meslekler	Bu meslekte işe yeterli başvuru yapılmaması	Gerekli mesleki beceriye / niteliğe sahip eleman bulunamaması	Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması	Çalışma ortam ve şartlarının beğenilmemesi	Talep edilen ücretin yüksek olması	Vardiyalı çalışma olması	Tehlikeli ve/veya çok tehlikeli meslek olması
Düz Dıkıs Makineci	70,0%	100,0%	50,0%	20,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Makineci (Dıkıs)	81,7%	94,4%	100,0%	11,5%	0,0%	0,0%	0,0%
Garson (Servis Elemanı)	50,0%	54,3%	71,7%	21,7%	4,3%	8,7%	0,0%
Dıkıs Makinesi Operatörü-Kumaş	42,9%	100,0%	100,0%	42,9%	71,4%	0,0%	0,0%
Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	13,9%	93,0%	66,1%	7,0%	0,0%	3,5%	10,4%
Aşçı	34,8%	91,3%	95,7%	17,4%	17,4%	0,0%	0,0%
Cnc Freze Tezgâhı Operatörü	9,1%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Dokuma Konfeksiyon Makineci	95,2%	100,0%	95,2%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Fındık Kırma Isçısı	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Satış Danışmanı / Uzmanı	27,8%	88,9%	55,6%	0,0%	11,1%	0,0%	0,0%

Kaynak: İPA 2019

Samsun ilinde eleman temininde güçlük çekilen mesleklerin nedenlerine bakıldığında, çoğu meslek için ilk sırada Gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamamasının TGÇM nedeni olduğu görülmektedir. Fındık Kırma İşçisi gibi mesleklerde ise TGÇM nedeni olarak ilk sırada Yeterli Başvuru yapılmaması belirtilmiştir. Tehlikeli veya Çok Tehlikeli Meslek Olması seçeneği sadece Kaynakçı(oksijen ve Elektirk Mesleğinde) ilk on meslek arasında temininde güçlük çekilme nedeni olurken, Vardiyalı çalışma olması ise yalnızca Garson(Servis Elemanı) ve Kaynakçı (Oksijen ve Elektrik) meslekleri için TGÇM nedeni olmuştur.

GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ

Ekonomilerde gelecek dönem istihdam eğilimini belirlemek, işgücü piyasasında oluşacak dalgalanmaları önceden görmek ve buna yönelik politikalar geliştirmek için önemli bir araçtır. İşgücü Piyasası Araştırmaları da bu bağlamda işverenlere bir sonraki yılda öngördükleri istihdam tahminlerini meslek bazında sorarak gelecek dönem istihdam eğilimleri belirlenmektedir.

Bu bölümde Samsun ilinde 2019 Yılı Nisan-Mayıs dönemi ile bir sonraki yıl aynı döneme tekabül eden zaman aralığı boyunca çalışan sayılarında ne gibi farklılıklar beklendiği, farklılaşmaların hangi mesleklerde ve sektörlerde olacağına dair tahminler üzerinde durulacaktır. Mevsimsel etkileri dışarıda bırakmak adına işverenlere tam bir yıllık dönem içindeki tahminleri sorulmuştur.

Çalışma kapsamında işverenlere yöneltilen “30 Nisan 2020 tarihi itibariyle işletmenizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı/azalışı bekliyor musunuz?” sorusuna Türkiye genelinde işletmelerin yüzde

19,3'ü istihdamın artacağı yönünde cevap verirken Samsun ilinde işletmelerin yüzde 22,8'i istihdamın artacağını öngörmüştür. Öte yandan istihdamın azalacağını düşünen işletmelerin oranı, ülke genelinde yüzde 3,9 ve Samsun ilinde ise yüzde 4,1 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 24: Sektörlere Göre İşverenlerin İstihdam Beklentileri

Sektörler	Artış	Azalış	Değişmeyecek	Fikrim Yok
Toptan ve perakende ticaret	23,1%	2,5%	26,0%	48,4%
İmalat	29,7%	2,3%	23,4%	44,5%
İnşaat	16,2%	11,2%	19,0%	53,6%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	19,4%	3,1%	25,5%	52,0%
Ulaştırma ve depolama	14,9%	1,5%	31,3%	52,2%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	13,7%	7,8%	25,5%	52,9%
Eğitim	24,5%	8,2%	26,5%	40,8%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	34,1%	0,0%	20,5%	45,5%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	28,1%	3,1%	31,2%	37,5%
Diğer hizmet faaliyetleri	23,6%	0,0%	23,5%	52,9%
Bilgi ve iletişim	33,3%	0,0%	24,9%	41,8%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	18,2%	0,0%	18,2%	63,6%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	14,3%	0,0%	42,9%	42,9%
Finans ve sigorta faaliyetleri	28,7%	0,0%	43,0%	28,3%
Madencilik ve taş ocakçılığı	20,0%	0,0%	40,0%	40,0%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	0,0%	0,0%	25,0%	75,0%
Gayrimenkul faaliyetleri	0,0%	0,0%	50,0%	50,0%
Genel Toplam	**22,8%**	**4,1%**	**24,7%**	**48,4%**

Kaynak: İPA 2019

Sektörlere göre istihdam değişim beklentisi incelendiğinde istihdamda artış bekleyen işletmelerin oranı sırasıyla İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri, Bilgi ve iletişim sektörlerinde ve İmalat en yüksek düzeydedir. İstihdamda azalış bekleyen işletme oranı en yüksek sektörler ise İnşaat, Eğitim ve İdari ve destek hizmet faaliyetleri sektörleridir. İnşaat, Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri, Ulaştırma ve depolama, İdari ve destek hizmet faaliyetleri, Diğer hizmet faaliyetleri, Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı, Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor, Gayrimenkul faaliyetleri sektörlerindeki işletmelerin yarısından fazlası ise istihdam değişimine ilişkin fikir beyan etmemiştir.

Tablo 25: Sektörlere Göre Net İstihdam Değişimi

Sektörler	Net İstihdam Değişimi	NIDO
Madencilik ve taş ocakçılığı	51	41,7%
Bilgi ve iletişim	134	12,1%
İmalat	1.678	8,7%
Ulaştırma ve depolama	230	5,2%
Toptan ve perakende ticaret	648	4,6%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	48	4,5%
Finans ve sigorta faaliyetleri	30	4,4%
İnşaat	224	4,3%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	136	2,5%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	101	2,3%
Diğer hizmet faaliyetleri	18	1,8%
Eğitim	29	1,3%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	62	1,2%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	8	0,5%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	2	0,5%
Gayrimenkul faaliyetleri	0	0,0%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	0	0,0%
Genel Toplam	**3.399**	**5,1%**

Kaynak: İPA 2019

Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işletmelerde 2020 Nisan-Mayıs dönemlerinde 2019 Nisan-Mayıs dönemine göre istihdamın yüzde 3,6 artacağı beklenmekte olup Samsun ilinde ise bu oran yüzde 5,1 olup ülke genelinin üzerinde gerçekleşmiştir.

En fazla net istihdam değişimi 1678 kişilik artış ile İmalat sektöründe beklenmektedir. En fazla net istihdam değişim oranı ise yüzde 41,7 ile Madencilik ve taş ocakçılığı sektöründe beklenmektedir. Samsun ilinde istihdam artışı ve azalışı beklenmeyen sektörler ise Gayrimenkul faaliyetleri, Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor sektörleridir.

Tablo 26: Meslek Gruplarına Göre Net İstihdam Değişimi

Meslek Grupları	Net İstihdam Değişimi	NIDO
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	1.523	14,1 %
Sanatkârlar Ve Ilgınlı İşlerde Çalışanlar	591	6,3%
Hizmet Ve Satış Elemanları	618	5,0%
Profesyonel Meslek Mensupları	199	2,6%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	218	2,1%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	171	2,0%
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	84	1,5%
Yöneticiler	6	0,3%
Silahlı Kuvvetlerle Ilgınlı Meslekler	0	0,0%

Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	-10	-3,6%
Genel Toplam	**3.399**	**5,1%**

Kaynak: İPA 2019

Silahlı Kuvvetlerle İlgili Meslekler ve Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları meslek Grupları hariç diğer tüm meslek gruplarında istihdam artışı beklenmektedir. En fazla istihdam artışı beklenen meslek grubu ise 1523 kişilik artış ile Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar meslek grubunda çalışanlardır. Azalış beklenen meslek grubu ise 10 kişilik azalış ile Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri meslek grubu Çalışanlarıdır.

Tablo 27: En Fazla İstihdam Artışı/Azalışı Beklenen Meslekler

Net İstihdam Artışı Beklenen Meslekler	Net İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler
Makineci (Dıkıs)	Elektrikçi (Genel)
Konfeksiyon Isçısı	Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Elle)
Fındık İşleme Isçısı	Peyzaj Bahçıvanı
Satış Danışmanı / Uzmanı	Diş Protez Teknisyeni
Düz Dıkıs Makineci	Diğer Öğretmenler
Kasiyer	Hamurkâr
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	İnşaat Boyacısı/Boyacı
Garson (Servis Elemanı)	Alüminyum Kompozit Cephe Kaplamacısı
Gemici	Kömür Torbalama Isçısı
Seyahat Servis Elemanı (Host/Hostes/Otobüs-Tren)	Müşteri Hizmetleri Görevlisi/Asistanı

Kaynak: İPA 2019

Samsun ilinde gelecek dönem, net istihdam artışının en fazla olması beklenen ilk üç meslek sırasıyla, Makineci(Dikiş),Konfeksiyon İşçisi ve Fındık İşleme İşçisi olup, Elektrikçi(Genel), Diğer İmalat Ve Ilgınlı İsçiler (Elle) ve Peyzaj Bahçıvanı ise en fazla net istihdam azalışı beklenen ilk üç meslek olarak sıralanmaktadır.
Geçtiğimiz yıl istihdam artışı beklenen mesleklerle bu yılı karşılaştırdığımızda Makineci(Dikiş), Konfeksiyon İşçisi, Satış Danışmanı/Uzmanı, Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi ve Garson(Servis Elemanı) meslekleri istihdam artışı beklenen meslekler içerisinde yine ilk sıralarda yer almaktadır.

Geçtiğimiz yıl istihdam azalışı beklenen mesleklerle bu yılı karşılaştırdığımızda Samsun ili için ilk sıradaki meslekler arasında aynı meslek bulunmamaktadır.

Şekil 24: Teşviklerin İstihdama Katkısı

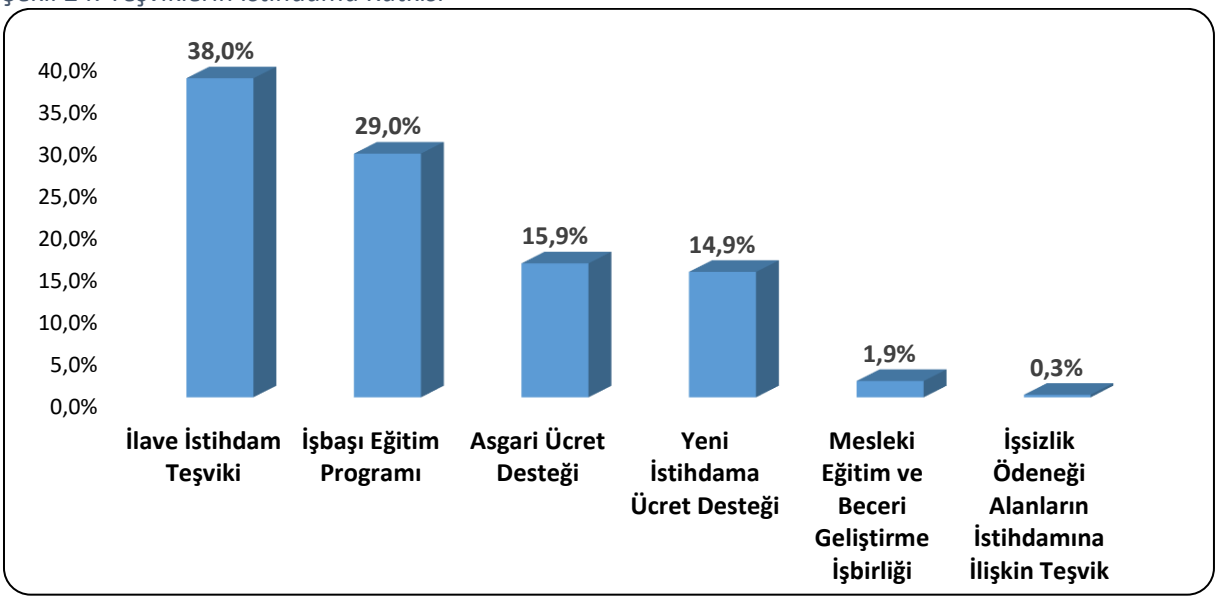

Kaynak: İPA 2019

Samsun ilinde 20+ çalışanı olan işletmelere teşviklerin istihdama olan katkısı sorulmuştur. İşverenler, istihdama en çok katkı sunan teşvikin İlave İstihdam Teşviki olduğunu beyan etmişlerdir. İkinci sırada ise İşbaşı Eğitim Programı yer almaktadır. İşverenler, İstihdama en düşük katkıyı sunan teşvikin ise İşsizlik ödeneği alanların istihdamına ilişkin teşvik olarak değerlendirmiştir.

Türkiye genelinde işverenlerin yüzde 34,4'ü istihdama en çok katkı sunan teşvikin İlave İstihdam desteği olduğunu beyan etmişlerdir. İkinci sırada ise Yeni İstihdama Ücret Desteği gelmektedir.

Şekil 25: Teknolojik Gelişmelerin İstihdama Etkisi

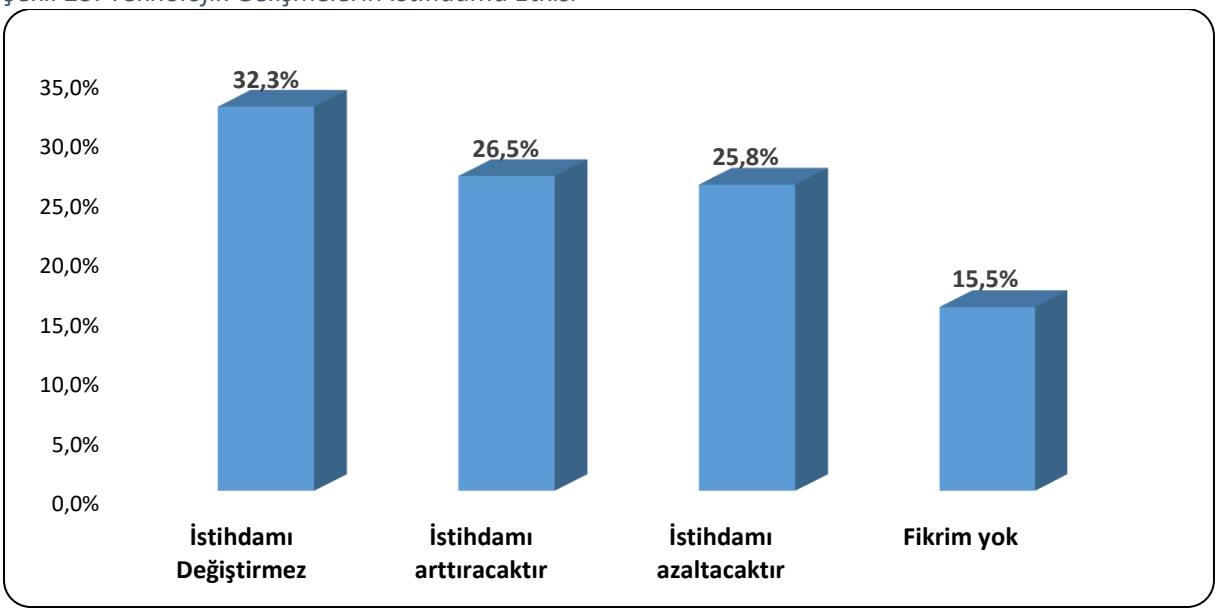

Kaynak: İPA 2019

Samsun ilinde 20+ çalışanı olan işletmelerin teknolojik gelişmelerin istihdama etkisi konusunda görüşleri sorulmuştur. İşverenlerin yüzde 26,5'i istihdamı arttıracağını beyan ederken, yüzde 25,8'i ise

istihdamı azaltacağını düşünmektedir. İşverenlerin yüzde 32,3'ü teknolojik gelişmelerin istihdamı değişmeyeceği görüşündeyken, yüzde 15,5'i ise fikir beyan etmemiştir.

Türkiye genelinde ise işletmelerin yüzde 31,2'si teknolojik gelişmelerin istihdamı değiştirmeyeceğini, yüzde 22,7'si istihdamı arttıracağını ve yüzde 21'i ise istihdamı azaltacağını düşünmektedir.

SONUÇ

Samsun İşgücü Piyasası Araştırma Raporunun temel amacı, 2019 yılında Samsun ilinde gerçekleşmiş olan İşgücü Piyasası Araştırması çerçevesinde ihtiyaç duyulan işgücünün eğitim ve becerilerinin tespit edilerek, işgücü arzı ve talebi arasındaki dengesizliklerin giderilmesi, işsizliğin azaltılması ve istihdamın artırılmasına yönelik politikaların geliştirilmesine katkı sağlamaktır. Ayrıca araştırma kapsamında mevcut işletmelerden alınan bilgiler doğrultusunda temininde güçlük çekilen işgücüne gerekli niteliklerin kazandırılması için aktif istihdam politikalarının planlanmasına katkı sağlaması amaçlanmıştır.

İl genelinde 2013 yılı TÜİK verilerine göre işsizlik oranının yüzde 6,6 olduğunu görmekteyiz. TÜİK 2013 yılından günümüze il bazında değil ulusal ve bölgesel işsizlik oranı verisi yayınlamaktadır. 2018 TÜİK verilerine göre **TR83** (Samsun, Tokat, Çorum, Amasya) bölgesinde işsizlik oranı yüzde 6,4'tür.

Samsun ilinde İŞKUR'da kaydı bulunan işsizlerin büyük bir bölümünün vasıf gerektirmeyen mesleklere sahip olduğu görülmektedir. Samsun'da mesleksizlik kaynaklı işsizlik sıkıntısı kadar kalifiye eleman sıkıntısı da yaşanmaktadır. İşverenler, açık işlerinde ve eleman temininde güçlük çektiği mesleklerde çalışacak personelin mesleki becerisi ve tecrübesine önem verdiğini ifade etmektedir. Bu durum kalifiye eleman talebinin karşılanamadığını göstermekte olup İŞKUR'un mesleki eğitim kursları gibi aktif işgücü programlarının önemini ortaya çıkarmaktadır. Araştırma sonucunda ortaya çıkan temininde güçlük çekilen mesleklere göre bir planlamayla kursların açılması istihdama yardımcı olacaktır.

Samsun ili İşgücü Piyasası Araştırma sonuçlarına göre toplam çalışanların yüzde 67,7'si erkeklerden, sadece yüzde 32,3'ü kadınlardan oluşmaktadır. İlimizde en fazla sayıda kadın çalışanın istihdam edildiği sektör İmalat sektörüdür. Sektörler kendi içinde değerlendirildiğinde ise kadın çalışan oranı en yüksek olan sektör İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörüdür. Kadın çalışan oranı diğer sektörler ile kıyaslandığında nispeten daha yüksek olan sektörler Eğitim ile Finans ve sigorta faaliyetleri gibi genellikle belirli bir eğitim düzeyi gerektiren işletmelerdir. Yukarıda açıklanan göstergelerle birlikte bu gösterge de Samsun ilinde belirli bir eğitim düzeyine sahip kadınların istihdam edilme şansının daha yüksek olduğunu göstermektedir. Yine önceki yıllardaki Kadın ve Genç işe yerleştrime sayıları yıllara göre kıyaslandığında, Samsun ilinde Kadın ve Genç işe yerleştirme sayıları sürekli ve hızlı bir artış göstermektedir.Samsun ilinde Kadın işe yerleştirme sayısı 2016 yılına göre 2018 yılın yüzde 170,5, Genç işe yerleştirme sayısı ise 2018 yılında 2016 yılına göre yüzde 231,2 artış göstermiştir.

Ülkemizde ve ilimizde istihdamın arttırılması için kadınların işgücüne katılımı artmalı ve kadın istihdamı teşvik edilmelidir. 2018 yılı TÜİK verilerine göre Kadınların işgücüne katılım oranı Türkiye genelinde yüzde 34,2 iken TR83(Samsun,Tokat,Çorum,Amasya) bölgemizde bu oran yüzde 39,9 ile Türkiye ortalamasının üzerindedir.Kadın eğitim seviyesinin artırılması ve düşük eğitim seviyesine sahip

kadınların istihdamına yönelik teşviklerin ve girişimcilik programlarının geliştirilmesi ile bu oran daha da artırılabilecektir.

2018 yılında aktif işgücü piyasası programları kapsamında Mesleki Eğitim kapsamında 151 kurs düzenlenmiş olup bu kurslardan 2 bin 741 kişi faydalanmıştır. Kurs sayılarında 2011 yılına göre bir azalış söz konusudur. Bunun nedeni ise yıllar içerisinde işbaşı eğitim programının daha fazla tercih edilmesidir. İŞKUR tarafından açılan kurs ve işbaşı eğitim programlarının yararlanıcılara mesleki beceri ve tecrübe kazandırdığı bunun sonucunda da yararlanıcıların işgücü piyasasında tutunma ihtimalinin arttığı söylenebilir.

Samsun ilinde 2014-2018 yılları arasında Aktif İşgücü Programlarının sayısı yüzde 159,1 , Bireysel Görüşme Hizmetlerinden Faydalanan sayısı yüzde 331,6 , İşe Yerleştirme Hizmetlerinden Faydalanan kişi sayısı yüzde 222 oranlarında artış göstermiştir. Buna bağlı olarak 2014-2018 yılları arasında kayıtlı işsiz sayısı yüzde 38 oranında artmıştır. Bu sayılar göstermektedir ki; Kurum faaliyet ve çalışmalarındaki artışlar, kuruma kayıtlı olmayan işsiz kişilerin de kayıt olarak iş talep etmesine ve kurumsal tanınırlılığın artmasına sebep olmuştur.

İŞKUR'un düzenlendiği aktif işgücü programları ile kişilerin işgücü piyasasının gerekleri hakkında bilgilerini artırarak meslek kazanmaları, mesleklerinde gerekli beceri ve tecrübeyi kazanmaları amaçlanıp böylece işgücü piyasasına girişte İŞKUR'un aracı rol alması amaçlanmaktadır. Yıllar itibariyle istatistikler incelendiğinde aktif işgücü programlarına ilginin arttığı sonucuna ulaşılmaktadır.

Samsun ilinde 20+ istihdamlı işletmelerde çalışan sayılarına göre istihdamda öncü sektörler Toptan ve Perakende Ticaret, İmalat, , İnşaat ile Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektörleridir.

Samsun ili İşgücü Piyasası Araştırması döneminde 170 işletmede 820 açık iş tespit edilmiştir. Samsun ilinde İmalat sektörünün açık işlerde önemli bir ağırlığının olduğu görülmektedir. 820 kişilik açık işin yüzde 42,2'sine tekabül eden 346 kişilik kısmı, bu sektördeki işverenlerden gelmiştir. İlgili dönemde açık işlerin fazla olduğu diğer sektörler ise Toptan ve perakende ticaret, Bilgi ve iletişim, Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri veİdari ve destek hizmet faaliyetleri sektörleridir.

Samsun ilinde araştırma kapsamına giren 20+ istihdamlı işletmelerin yüzde 14,8'inde açık iş bulunmaktadır. Bu oran Türkiye ortalamasının altında olup Türkiye geneli için açık işi olan işletme oranı yüzde 18,4 olarak gerçekleşmiştir.

Samsun ilinde açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla sayıda açık işin Tesıs Ve Makıne Operatörlerı Ve Montajcılar meslek grubunda olduğu tespit edilmiş olup bu gruptaki açık iş sayısının toplam açık iş sayısı içindeki oranı yüzde 28,2'dir.

Açık işlerin yüzde 32'sinde; işverenlerin aradıkları elemanlarda istenilen eğitim düzeyine verdikleri "eğitim düzeyi önemli değil" cevabı dikkat çekicidir. Bunun arkasında işverenlerin aradıkları elemanlarda eğitim düzeyinden çok iletişim ve ifade yeteneği, pazarlama gücü ve meslekte yeterli bilgiye sahip olmalarını istemesi etkendir.

Eleman temininde güçlük çekilen mesleklerin nedenleri sıralaması da bu görüşü teyit etmektedir. İşverenlerin büyük çoğunluğu istedikleri elemanları Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması, Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması ve Bu meslekte işe başvuru yapılmaması nedenlerinden kaynaklandığını öncelikli olarak belirtmişlerdir. Son bir yıl içerisinde eleman temininde güçlük çekildiği belirtilen çoğu meslek için ilk sırada Gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamamasının TGÇM nedeni olduğu görülmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre çalışma kapsamında işverenlere bir yıl sonrası için yöneltilen "işletmenizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı/azalışı bekliyor musunuz?" sorusuna Türkiye genelinde işyerlerinin yüzde 19,3'ü istihdamın artacağı yönünde cevap verirken Samsun ilinde işletmelerin yüzde 22,8'i istihdamın artacağını öngörmüştür. Diğer taraftan istihdamın azalacağını düşünen işletmelerin oranı, ülke genelinde yüzde 3,9 ve Samsun ilinde ise yüzde 4,1 olarak gerçekleşmiştir.

Samsun ilindeki işverenlerin yüzde 38'i, istihdama en çok katkı sunan teşvikin İlave İstihdam Teşviki olduğunu beyan etmişlerdir. Türkiye genelinde de yine benzer şekilde işverenlerin yüzde 34,4'ü istihdama en çok katkı sunan teşvik olarak İlave İstihdam teşvikini belirtmişlerdir.

Teknolojik gelişmelerin istihdama olası etkilerine işverenlere sorduğumuzda, sektörler arasında farklılıklar olduğu görülmüştür. Samsun ilinde; Gayrimenkul faaliyetleri ile Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler sektörlerinde işverenler çoğunlukla teknolojik gelişmelerin istihdamı arttıracağını savunmaktadır.

Gelişen teknoloji, mal ve hizmet üretim süreçlerini değiştirmektedir. Bu değişim işgücü piyasalarına da yansımakta olup işgücünden talep edilen nitelik ve beceriler her geçen gün değişmektedir. Üretim süreçleri ile işgücü niteliklerinin uyumlu bir biçimde değişmesi etkin bir işgücü piyasasının oluşması için önem arz etmektedir. İşgücü piyasasının taleplerini karşılayabilecek nitelikli işgücünün oluşmasında mesleki eğitimin önemi ön plana çıkmaktadır. Bu bağlamda işgücü piyasasının mevcut durumunu bilerek ve gelecek dönem eğilimlerini kestirerek karar almak son derece önemli olup bu ihtiyaçların karşılanması amacıyla işgücü piyasası analiz raporu hazırlanmıştır.

EK-1: İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI İŞYERİ BİLGİ FORMU

2019 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI İŞYERİ BİLGİ FORMU

Sayın İşyeri Yetkilisi,

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) tarafından gerçekleştirilecek olan işgücü piyasası araştırması(İPA) ile ilimizde istihdam ve işsizlik sorununun çözümü için işgücünün yapısı ile sektörler bazında işgücü, niceliği, eğitimi, niteliği hakkında ihtiyaçlarının belirlenmesine yönelik bilgi toplanması ve işgücünün yetiştirilmesine yönelik programların geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Bilgi Verme ve Gizlilik

1- Kurum ve kuruluşlardan alınan bu bilgiler, yalnızca istatistiksel çalışmalarda kullanılmak maksadıyla toplanmakta olup, gizliliği 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun ile teminat altına alınmıştır. Kanun uyarınca sizden alınan bu bilgilerden şahsınıza özel olanlar; idari, adli ve askeri hiçbir organ, makam, merci veya kişiye verilemez, istatistik maksadı dışında kullanılamaz.

2- **4904 sayılı Türkiye İş Kurumu ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun gereğince Kurum tarafından, kamu ve özel kesim işyerlerinden iş ve işgücü konularında bilgi istenildiğinde, belirtilen süre içinde bilgi verilmesi zorunludur. Bildirim yükümlülüğüne aykırı hareket eden özel kesim iş- yerlerine 4.409 TL (dörtbindörtyüzdokuz Türk Lirası) İdari Para Cezası uygulanır.**

3- İşverenlerden toplanan bilgiler, Kurum hizmetlerinden başka maksatla kullanılamaz. **İkinci maddeye aykırı davrananlar hakkında Türk Ceza Kanunu'nun 136 ncı maddesi hükümleri uygulanır.**

İşyeri Bilgi Formunun, işyeri sahibi veya ortakları, insan kaynakları, personel, işyeri veya muhasebe müdürleri tarafından doldurulması gerektirmektedir. Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda bilgi formunu doldurarak verdiğiniz bilgiler ve araştırmaya yapmış olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür eder, saygılar sunarız.

İŞYERİ BİLGİLERİ

Örnek No :.....

İşyerinin Yasal Unvanı :.....

E-Posta Adresi :.....

FORMU CEVAPLAYAN İŞYERİ YETKİLİSİNİN

Adı-Soyadı : ..... Unvanı :.....

Tarih : ..... Telefonu : .....

E-Posta :..... İmza/Kaşe : .....

Bu kısım Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'nde Bilgi Formunun uygulamasından sorumlu olan "kamu görevlilerince" doldurulacaktır.

BU İŞYERİ BİLGİ FORMU ZİYARETÇİ VE KOORDİNATÖR EL KİTABI OKUNDUKTAN SONRA UYGULANMIŞ VE VERİ GİRİŞİ ZİYARETÇİ VE KOORDİNATÖR EL KİTABINA UYGUN YAPILMIŞTIR.

	ZİYARETÇİ	KONTROLÖR	VERİ GİRİŞ PERSONELİ
Adı-Soyadı			
Tarih			
İmza			

1) İşyeri ile İlgili Bilgiler:

	Evet	Hayır
1.1. İşyerinizde ihracat yapılıyor mu?		
1.2. İşyerinizde Ar-Ge çalışması yapılıyor mu?*		
1.3. İşyerinizde vardiyalı çalışma yapılıyor mu?		
1.4. İşyerinizde kısmi (part-time) çalışma yapılıyor mu?		
1.5. İşyerinizde İnsan Kaynaklarından sorumlu personel var mı?		

2) Gelecek bir yıl içinde planlanan bir yatırımınız var mıdır? (Cevabınız evet ise soru 3'e geçiniz, Hayır ise, soru 4'e geçiniz.)

Evet ( ) Hayır ( )

3) Yatırımla İlgili Bilgiler

3.1 Yatırımın Türü:

İlave yatırım ( )

Her türlü ilave tesis, makine, teçhizat vs… alımı veya kiralanması

Teknolojik Yatırım ( )

Mevcut makine, teçhizatın teknolojik olarak yenilenmesi

Stratejik Yatırım ( )

İşyerinin verimliliğini ve karlılığını artırmak için yürütülecek her türlü, AR-GE, eğitim ve pazarlama faaliyetleri

Diğer ( )

3.2.Yatırımın sağlayacağı ortalama istihdam artış sayısı (kişi) …….

(artış olmayacağını düşünüyorsanız sıfır girin)

3.3. Yatırımın sağlayacağı ortalama istihdam azalış sayısı (kişi) ……

(azalış olmayacağını düşünüyorsanız sıfır girin)

* AR-GE; Bir kurumun bilim adamları ve mühendisler istihdam etmek suretiyle şirketin çalışma alanı doğrultusunda bilim ve teknolojinin gelişmesini sağlayacak yeni bilgileri elde etmek veya mevcut bilgilerle yeni malzeme, ürün ve araçlar üretmek, yazılım üretimi dahil olmak üzere yeni sistem, süreç ve hizmetler oluşturmak veya mevcut olanları geliştirmek, yaptığı çalışma ve faaliyetleri anlatmak için kullanılan yaygın bir terimdir.

BÖLÜM I- MEVCUT İSTİHDAM

4) İşyerinizde çalışmakta olan mevcut personeli fiilen yaptıkları işlere göre sıralayınız.

Yapılan iş (Örnek; mimar, ziraat mühendisi, harita teknikeri, buldozer operatörü, sekreter, taşıma işçisi vb.)	Kadın Çalışan Sayısı	Erkek Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı
TOPLAM			

BÖLÜM II-AÇIK İŞLER

5) Şu an işyerinize herhangi bir yolla eleman arıyormusunuz?

Evet ( ) 5.1. soruya geçiniz. Hayır ( ) 6.Soruya geçiniz.

5.1) Eleman aranılan meslekler

Eleman Aranılan Meslekler	**Toplam Açık İş Sayısı**	**Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi** Lise altı 2. Çıraklık 3. Genel lise 4. Meslek L. Meslek yüksekokulu 6. Lisans 7. Lisansüstü Herhangi bir eğitim düzeyi aramıyorum.	**Açık işiniz için cinsiyet tercihini belirtiniz?** Kadın. 2. Erkek. Cinsiyet önemli değil.	**Açık Pozisyonunuzda Engelli Çalıştırmak ister misiniz?** 1. Evet. 2. Hayır. 3. Fark etmez.	**Talep Edilen Bilgi ve Beceriler *** Bilgisayar kullanımı Analitik Düşünebilme İletişim ve ifade yeteneği İkna kabiliyeti ve pazarlama gücü Sorun çözme ve inisiyatif alabilme 6. Takım çalışması. 7. Yabancı Dil			**İlgili meslekteki açık işinizi hangi yolla arıyorsunuz? **** 1. Akraba - Eş Dost 2. Gazete - İlan, vb. 3. İnternet - Sosyal Medya 4. İŞKUR. 5. Kendi çalışanlarım aracılığıyla. 6. Özel İstihdam Büroları.		
					1	2	3	1	2	3

*Önem derecesine göre **EN FAZLA** 3 beceriyi 1'den başlayarak SIRALAYINIZ. (1- En önemli)
Kullandığınız arama kanallarından **EN AZ 1 tanesini işaretleyiniz.

BÖLÜM III – 1 YIL SONRA (30 NİSAN 2020 TARİHİ İTİBARİYLE) ÇALIŞAN SAYISINDA NET DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER

6) 1 yıl sonra (30 Nisan 2020 tarihi itibariyle) işyerinizde net istihdam artışı bekliyor musunuz?	Evet ☐ →	6.1'e geçiniz.
	Hayır ☐ →	7.soruya geçiniz.
	Fikrim Yok ☐ →	7. soruya geçiniz.

6.1) 1 yıl sonra (30 Nisan 2020 tarihi itibariyle) işyerinizde çalışan sayısında net istihdam artışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?

Net istihdam ARTIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal artış

7) 1 yıl sonra (30 Nisan 2020 tarihi itibariyle) işyerinizde net istihdam azalışı bekliyor musunuz?	Evet →	7.1'e geçiniz.
	Hayır →	8. soruya geçiniz.
	Fikrim Yok →	8. soruya geçiniz.

7.1) 1 yıl sonra **(**30 Nisan 2020 tarihi itibariyle) işyerinizde çalışan sayısında net istihdam azalışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?

Net istihdam AZALIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal azalış

BÖLÜM IV - ELEMAN TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

8) Son 1 yıl içerisinde işyerinizde eleman temininde güçlük çektiğiniz meslek var mı?

Evet ( ) 8.1. soruya geçiniz. Hayır ( ) 9.Soruya geçiniz.

8.1) Son 1 yıl içerisinde işyerinizde eleman temininde güçlük çektiğiniz meslekleri ve bu mesleklerde temininde güçlük çektiğiniz kişi sayısını belirtiniz.

Eleman Temininde Güçlük Çekilen Meslekler	Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı	Temininde Güçlük Çekilme Nedeni* 1. Bu meslekte işe yeterli başvuru yapılmaması. 2. Gerekli mesleki beceriye / niteliğe sahip eleman bulunamaması. 3. Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması. 4. Çalışma ortam ve şartlarının beğenilmemesi. 5. Talep edilen ücretin yüksek olması. 6. Vardiyalı çalışma olması. 7. Tehlikeli ve/veya çok tehlikeli meslek olması.						
		1	2	3	4	5	6	7

*Birden Fazla Seçenek İşaretlenebilir.

BÖLÜM V – İŞGÜCÜ PİYASASINA GENEL BAKIŞ

9) Gelecek 10 yıl içerisinde teknolojik gelişmelerin sektörünüzdeki istihdama yansıması nasıl olacaktır?

İstihdamı arttıracaktır. ( ) İstihdamı azaltacaktır. ( ) İstihdamı Değiştirmez. ( ) Fikrim yok. ( )

10) Sektörünüzde gelecek 10 yılda öne çıkacağını düşündüğünüz (Geleceğin Meslekleri) meslekler nelerdir?

……..
……..

11) Genç (15-29 yaş) personel seçiminde aradığınız kriterler nelerdir? (Birden fazla seçilebilir)

Pratik Beceri. ( )
Teorik Bilgi. ( )
Diploma/sertifika. ( )
İş Deneyimi. ( )
Referans. ( )

12) Son 1 yıl içerisinde İŞKUR'un hizmetlerinden faydalandınız mı?

Evet ( ) 13. Soruya geçiniz. Hayır ( ) 14. Soruya geçiniz.

13) Son 1 yıl içerisinde İŞKUR'un hangi hizmetlerinden faydalandınız?
(Hizmetlerde birden fazla seçenek işaretlenebilir)

Eleman Temini. ( )
İşbaşı Eğitim Programları. ( )
Çalışanların Mesleki Eğitimi. ( )
Mesleki Eğitim Kursu. ( )
Kısa Çalışma Ödeneği. ( )
Danışmanlık ve Yönlendirme. ( )
Teşvikler. ( )
(15. Soruya Geçiniz)

14) İŞKUR'un sunmuş olduğu hizmetlerden faydalanmama nedeninizi belirtiniz. (Birden fazla seçilebilir)

İŞKUR hizmetlerinden haberdar değilim. ( )
İŞKUR'un sunduğu hizmetlere diğer kaynaklardan ulaşıyorum. ( )
İnternet sitesi kullanışlı değil. ( )
Bürokrasi (kırtasiye) işlerinin çok olması. ( )
İŞKUR, sektörüme uygun faaliyet sunmuyor. ( )
Daha önce aldığım hizmetlerden memnun kalmadım. ( )
İŞKUR Hizmet birimi çok uzak. ( )

15) İŞKUR'un sizi en çok hangi alanlarda desteklemesini istersiniz? (En fazla 3 tane belirtiniz.)

İşe Uygun Eleman Temini. ( )
İşbaşı Eğitim Programı. ( )
Çalışanların niteliklerinin artırılması için mesleki eğitim desteği sunulması. ( )
Yeni alım yapılacak çalışanlar için ücret desteği. ( )
Yeni alım yapılacak çalışanlar için sigorta ve prim desteği. ( )
İşyerime özel sektörel danışmanlık vermesi. ( )

16) Son 3 yılda İstihdam Seferberlikleri kapsamında sunulan Hizmetlerden haberdar mısınız?

Evet ☐ (17. Soruya Geçiniz) Hayır ☐ (18. Soruya Geçiniz)

17) Sizce sunulan teşviklerden hangisinin İstihdama katkısı en yüksek düzeyde olmuştur?

Yeni İstihdama Ücret Desteği. ( )
İşbaşı Eğitim Programı. ( )
İşsizlik Ödeneği Alanların İstihdamına İlişkin Teşvik. ( )
İlave İstihdam Teşviki. ( )
Asgari Ücret Desteği. ( )
Mesleki Eğitim ve Beceri Geliştirme İşbirliği. ( )

18) İşyerinizde, çalışma iznine tabi olarak, Geçici Koruma Statüsünde (Suriyeli, Iraklı, Afgan vb.) işgücü istihdam etmek ister misiniz?

Evet ☐ Hayır ☐

19) E-Ticaret (İnternet üzerinden) yoluyla mal veya hizmet satışı yapıyor musunuz?

Evet ☐ (Form tamamlanmıştır.) Hayır ☐ (20. Soruya Geçiniz)

20) E-Ticaret (İnternet üzerinden) yoluyla mal veya hizmet satışı yapmamanızın nedeni nedir? (En fazla 3 tane belirtiniz.)

E-ticaret konusunda bilgisi olan personel eksikliği. ( )
Finansman yetersizliği. ( )
Elektronik ticareti teşvik eden mekanizmaların var olamaması. ( )
Üretilen ürün/hizmetlerin e-ticarete uygun olamaması. ( )
E-ticaretin güvensiz bir mecra olması. ( )

2019 Yılı İşgücü Piyasası Araştırmasına yaptığınız katkıdan dolayı teşekkür ederiz.